

Univerza v Ljubljani
Pravna fakulteta

**RABA MNOŽINSKIH OBLIK PREPOVEDANE POSLEDICE V
INKRIMINACIJAH**

(magistrsko diplomsko delo)

Avtorica: Nadja Mičić
Mentor: prof. dr. Damjan Korošec, univ. dipl. prav.

Ljubljana, junij 2020

Za strokovne napotke in predloge pri pripravi magistrskega diplomskega dela se zahvaljujem mentorju prof. dr. Damjanu Korošču, univ. dipl. prav.

Posebej velika zahvala gre moji družini za nudenje vsestranske, ljubeče in neomajne podpore tekom celotnega študija ter prijateljem in posebej Uli, ki so isto obdobje obogatili z najlepšimi izkušnjami.

POVZETEK

Raba množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah

Zakonodajalec je pri snovanju določb posebnega dela Kazenskega zakonika (KZ-1) pri opredelitvi številnih inkriminacij (intelektualno površno) posegel po vprašljivi zakonodajni tehniki – rabi prepovedanih posledic v množinski (samostalniški) obliki, čeprav slovenski jezik pozna njihovo edninsko alternativo. Skladno z načelom zakonitosti kot temeljnim ustavnim izhodiščem kazenskega prava ter upoštevajoč jezikovno metodo razlage kot osrednjo razlagalno metodo kazenskopravnih določb, je v zvezi z inkriminacijami, ki zajemajo označitev prepovedane posledice v množinski obliki, potrebno zavzeti stališče, da je takšno kaznivo dejanje podano le, če storilec z izvršitvenim ravnanjem izpolni množinsko prepovedano posledico. Na drugi strani zato (ob strogi semantični razlagi) storilčevo ravnanje zoper zgolj en element prepovedane posledice še ne pomeni nastanka prepovedanega stanja in ne zadostuje za podanost kaznivega dejanja, hkrati pa je v opisanem primeru potrebno zavrniti celo možnost konstrukcije poskusa. Osrednje problemsko polje tega magistrskega diplomskega dela predstavlja razprava o (ne)skladnosti rabe množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah z zahtevami načela zakonitosti v kazenskem pravu, saj analiza pravno-teoretičnih izhodišč ter argumentacije sodne prakse kaže, da razlagalci pri interpretaciji opisanih zakonskih znakov (z bolj ali manj prepričljivim utemeljevanjem) zavzemajo različna stališča o njihovi (pravi) vsebini.

Ključne besede: kazensko pravo, kaznivo dejanje, prepovedana posledica, množinska oblika, načelo zakonitosti, jezikovna metoda razlage

ABSTRACT

The use of plural in defining the unlawful consequence in criminalising acts

When drafting the provisions of the specific part of the Criminal Code (KZ-1) and defining several criminal acts, the legislator (in intellectual negligence) applied a questionable legislative technique – the use of plural (nouns) pertaining to the unlawful consequence, although Slovenian language is familiar with the alternative solution - the use of their singular form. To comply with the principle of legality being the core constitutional basis of criminal law and to abide by the textual approach to interpretation of criminal provisions as the central method for their understanding, a criminal act can only be committed when, by action or omission, the perpetrator fulfils all the plural-formulated elements of the unlawful consequence. In contrast (and construed narrowly), fulfilling only one of such elements cannot lead to the criminal act being committed, neither it allows for a consideration of a criminal attempt. The master's thesis focuses on the (non)compliance with the principle of legality in criminal law when using plural in defining the unlawful consequence in criminal acts. In search of the answer it seeks to analyse the theoretical grounds and the (arguably well-reasoned) court-based argumentation on the matter, which depict incoherence in determining the correct elements of criminal conduct.

Key words: criminal law, criminal act, unlawful consequence, plural form, principle of legality, textual interpretation approach

KAZALO VSEBINE

1. UVOD	6
2. TEMELJNA NAČELA KAZENSKEGA PRAVA	7
2.1. Načelo legitimnosti in omejenosti represije.....	7
2.2. Načelo zakonitosti v kazenskem pravu.....	8
2.2.1. Načelo zakonitosti v Ustavi Republike Slovenije in Kazenskem zakoniku.....	9
2.2.2. Elementi načela zakonitosti v kazenskem pravu.....	11
2.3. O (ne)skladnosti rabe množinskih oblik prepovedane posledice z načelom zakonitosti.....	14
3. METODE RAZLAGE V KAZENSKEM PRAVU	17
3.1. Splošno o metodah razlage.....	17
3.2. Iskanje prave vsebine zakonskega besedila v kazenskem pravu.....	20
3.2.1. Sodna praksa o metodah razlage.....	20
3.2.2. Koncept maksimalne določenosti ter koncept supremacije teleološke interpretacije ..	21
3.3. Razlaga množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah.....	23
4. RABA MNOŽINSKIH OBLIK PREPOVEDANE POSLEDICE V INKRIMINACIJAH ...	25
.....	25
4.1. Opredelitev ključnih pojmov.....	25
4.2. Problematika rabe množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah.....	26
4.3. Raba množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah posebnega dela KZ-1.....	30
4.3.1. Kaznivo dejanje trgovine z ljudmi.....	30
4.3.2. Kaznivo dejanje prepovedane tvorbe živih bitij.....	30
4.3.3. Kaznivo dejanje neupravičene osebne preiskave.....	31
4.3.4. Kaznivo dejanje kršitve nedotakljivosti stanovanja.....	32
4.3.5. Kaznivo dejanje zlorabe osebnih podatkov.....	33
4.3.6. Kaznivo dejanje prenašanja nalezljivih bolezni.....	35
4.3.7. Kaznivo dejanje neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog.....	35
4.3.8. Kaznivo dejanje omogočanja uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu.....	37
4.3.9. Kaznivo dejanje goljufije.....	38
4.3.10. Kaznivo dejanje zlorabe izvršbe.....	39
4.3.11. Kaznivo dejanje oškodovanja upnikov.....	39
4.3.12. Kaznivo dejanje izdaje tajnih podatkov.....	40
4.4. Razlaga množinskih oblik prepovedane posledice v sodni praksi.....	41
4.5. Mogoči pristopi k razlagi množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah.....	44
4.6. Primerjalnopravna analiza rabe množinskih oblik prepovedane posledice.....	46
5. ZAKLJUČEK	48
6. SEZNAM LITERATURE	50

1. UVOD

V okviru inkriminacij posebnega dela Kazenskega zakonika (KZ-1)¹ neredko naletimo na rabo prepovedanih posledic v množinski obliki. Kot primer lahko služi npr. določba VI. odstavka 143. člena KZ-1, ki ureja kaznivo dejanje zlorabe osebnih podatkov, in sicer določa: »*Kdor javno objavi posnetke ali sporočila druge osebe s seksualno vsebino brez privolitve te osebe in s tem huje prizadene njeno zasebnost, se kaznuje z zaporom od treh mesecev do treh let.*« Zakonsko besedilo v citiranem primeru jezikovno povsem jasno sporoča, da od storilca zahteva javno objavo (vsaj treh) posnetkov ali sporočil s seksualno vsebino, kar *a contrario* pomeni, da zakonodajalcu javna objava zgolj enega posnetka ali sporočila za kaznivost ne zadošča. Vendar pa se opisana (toga) razlaga povprečnemu naslovniku po tem, ko jo tudi logično in namensko ovrednoti, navadno zdi absurdna, neživljenjska in zato le malo verjetna. Razlagalec se torej v primerih rabe množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah znajde v precepu, saj ne more zanesljivo identificirati ločnice med še dopustnim in nedopustnim ravnanjem, kar je izrazito sporno z vidika številnih ustavnih zahtev. Hkrati pa navedena dikcija ne daje jasnega napotka niti organom kazenskega pravosodja, pač pa jim široko odpira pot k arbitrarnemu pregonu in dopušča samovoljno opredeljevanje meja oziroma dometa inkriminacije.

Magistrska diplomska naloga se ob obravnavi opisane problematike ukvarja z najbolj izhodiščnimi področji kazenskega prava, in sicer s predstavitevijo temeljnih kazenskopravnih načel (s poudarkom na načelu zakonitosti) ter z razpravo o izbranih razlagalnih metodah, ki so osrednjega pomena v kazenskem pravu. Magistrsko delo v okviru glavnega vsebinskega sklopa opredeljuje ključne naslovne pojme in oriše problemsko polje rabe množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah. Nadalje eksemplifikativno prikaže rabo množinskih zakonskih znakov v posameznih inkriminacijah posebnega dela KZ-1 ter predstavi primere iz sodne prakse, ki se ukvarjajo z razlago prepovedane posledice v množinski obliki. Poleg krajše primerjalnopravne analize magistrska diplomska naloga ponudi še strnjene povzetke glede mogočih pristopov domače pravne teorije in sodne prakse k razlagi predmetnega pojava ter v zaključnem delu ponudi nekatere zakonodajne rešitve.

Bistven (zasledovan) prispevek magistrskega diplomskega dela pa se kaže v tem, da skozi orisane tematske sklope išče odgovor na vprašanje, ali raba množinskih oblik prepovedane posledice nasprotuje načelu zakonitosti v kazenskem pravu ter se ukvarja z razpravo, kakšna je pravilna (ustavnoskladna) razlaga obravnavanih zakonskih znakov.

¹ Kazenski zakonik (KZ-1), Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16, 27/17 in 23/20).

2. TEMELJNA NAČELA KAZENSKEGA PRAVA

Sodobno kazensko materialno pravo v demokratičnih in pravnih državah je tipično zgrajeno na naslednjih temeljnih izhodiščih: načelu legitimnosti in omejenosti represije, načelu zakonitosti, načelu humanosti, načelu subjektivne in krivdne odgovornosti ter načelu individualizacije kazenskih sankcij.² V nadaljnjem besedilu sta zaradi tesne povezanosti in z namenom poglobljenega razumevanja problemskega sklopa, ki predstavlja osrednji del magistrskega diplomskega dela, podrobneje predstavljena prva dva izmed naštetih temeljnih načel kazenskega prava. Tako vsebina načela legitimnosti in omejenosti represije, kot vsebina načela zakonitosti, ponujata temeljno izhodišče za nadaljnjo analizo in kritično obravnavo rabe množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah. Predmetna naloga namreč išče odgovor na vprašanje, ali (dogmatično vprašljiva) raba prepovedanih posledic in drugih zakonskih znakov v množinski obliki nasprotuje zahtevam načela zakonitosti, usmeritve načela legitimnosti in omejenosti represije pa je potrebno imeti v mislih vselej, ko iščemo pravo vsebino tovrstnih zakonskih znakov.

2.1. Načelo legitimnosti in omejenosti represije

Načelo legitimnosti in omejenosti represije postavlja zakonodajnemu organu ter organom državne represije zahtevo po moralni in etični upravičenosti posegov v človekove pravice in temeljne svoboščine. Državna oblast ima monopol nad uporabo sile, pri čemer je družba skozi razvoj dosegla omejitve nasilja in njegovo podreditev pravnim normam, s tem pa je vsakokratnim nosilcem oblasti postavila ovire za uveljavitev arbitrarnih represivnih ukrepov.³

Zadevno načelo na področju kazenskega materialnega prava omejuje zakonodajalca z zahtevo, da je kot kazniva dejanja upravičeno določiti zgolj tista dejanja, v zvezi s katerimi zaščite (najpomembnejših) pravnih dobrin ni mogoče zagotoviti z drugimi, milejšimi ukrepi. Zakonodajni organ mora vsakokrat preizkusiti, ali je mogoče neko nevarno dejavnosti preprečevati z gospodarskimi, političnimi, vzgojnimi ali drugimi blažjimi ukrepi, in torej tehtati, ali je uporaba kazenskopravne prisile zares neizogibna. Navedeno pomeni, da mora razglasitev nekega dejanja za kaznivo dejanje, predstavljati poslednje sredstvo, za kar se uporablja uveljavljen izraz »*ultima ratio*«. Smiselno enako morajo pri svojem delu postopati tudi pravosodni organi. Slednji morajo celo v primeru, ko neko dejanje izpolnjuje vse zakonske znake kaznivega dejanja, presoditi, ali je mogoče (v skladu z veljavno pravno podlago) uporabiti kakšen drug ukrep, ali je zaradi visoke stopnje nevarnosti in zavržnosti dejanja res potrebno poseči po kazenskopravni represiji.⁴ Zadevno načelo se udejanja v določbi 2. člena KZ-1, ki predpisuje, da je določanje kaznivih dejanj in predpisovanje kazenskih sankcij v zakonu upravičeno samo, kadar in kolikor varstva človeka in

² Bavcon, Šelih, Korošec, Ambrož, Filipčič: KAZENSKO PRAVO, SPLOŠNI DEL (2014), str. 126.

³ *Ibidem*, str. 126-129.

⁴ *Ibidem*.

drugih temeljnih vrednot ni mogoče zagotavljati drugače, navedena določba pa je naslovljena tako na zakonodajalca, kot na organe kazenskega pravosodja.⁵

Vsled navedenega je mogoče zaključiti, da morata imeti predstavljeno vsebino načela legitimnosti in omejenosti represije, ki uporabo kazenskopravne prisile dopušča zgolj kot poslednje sredstvo zoper najnevarnejše napade na pravno varovane dobrine, pri svojem delu pred očmi tako zakonodajni organ, kot sodna veja oblasti. Obravnavano načelo od pravodajalca zahteva visoko stopnjo preudarnosti tako pri snovanju kazenskopravnih norm, s katerimi opredeljuje domet polja neprava, kot pri predpisovanju kazenskih sankcij, sodni organi pa se morajo ogibati morebitni ustvarjalni razlagi kazenskopravnih določb, ki bi bila obdolžencu v škodo. Ob povezavi vsebine tega načela s pojavom prepovedanih posledic v množinski obliki pa je mogoče izpostaviti sledeče. Pod predpostavko, da je zakonodajni organ ob opredelitvi zakonskih znakov v množinski obliki postopal skladno z načelom legitimnosti in omejenosti represije, in je torej striktno inkriminiral le ravnanja, ki jih ni mogoče preprečevati z blažjimi ukrepi, morajo tudi pravosodni organi brez vsakršnega dvoma zavrniti morebitno (čeprav mikavno) priložnost za uporabo razširjajoče razlage kazenskopravnih norm ter širitev cone neprava. Povedano drugače, če je zakonodajalec skladno z usmeritvijo, da kazensko pravo predstavlja poslednje sredstvo (*ultima ratio*) za uravnavanje družbenega dogajanja, kot kazniv določil le pojav prepovedane posledice v množinski obliki, sodna veja nikakor ni upravičena širiti dometa inkriminacije tudi na edninsko prepovedano posledico. Takšno postopanje bi namreč nasprotovalo zahtevi, da je kazenskopravna represija (legitimno) utemeljena zgolj v primeru izvršitve najbolj zavržnih dejanj, ki morajo biti hkrati kot kazniva določena predhodno s strani zakonodajnega organa.

2.2. Načelo zakonitosti v kazenskem pravu

Načelo zakonitosti predstavlja temeljno načelo kazenskega prava v sleherni sodobni pravni državi (angl. *Rule of Law*, nem. *Rechtsstaatsprinzip*), ki z garantno funkcijo varuje naslovnike pred represijo državne oblasti ter pred samovoljnim sodniškim odločanjem.⁶ Omenjeno načelo se je skozi zgodovino razvilo kot odgovor na kruto in arbitrarno (fevdalno) pravosodje, v obliki zahteve, da mora najvišji državni organ z zakonom, vnaprej in natančno določiti dejanja, ki so kazniva, ter zanje vnaprej predpisati zagroženo kazen.⁷ Z obravnavo naslovnega načela v kazenskem pravu je začel italijanski filozof in mislec Cesare Beccaria⁸ v svojem delu O zločinih in kaznih iz leta 1764, v katerem je opozoril, da je lahko kazen izrečena zgolj v primeru, da sta tako kaznivo dejanje, kot zanj zagrožena kazen, prepisana vnaprej in poznana vsem naslovnikom.⁹ Vzporedno z Beccario je

⁵ Sodba Vrhovnega sodišča RS opr. št. I Ips 319/2001 z dne 19. 12. 2002.

⁶ Šepc: Načelo zakonitosti v kazenskem pravu (2019), str. 479.

⁷ Bavcon, Šelih, Korošec, Ambrož, Filipčič: KAZENSKO PRAVO, SPLOŠNI DEL (2014), str. 129.

⁸ Beccaria, Bavcon, Korošec: O ZLOČINIH IN KAZNIH (2002).

⁹ Šepc: Načelo zakonitosti v kazenskem pravu (2019), str. 479.

načelo zakonitosti v Nemčiji (po drugi poti) razvil pravni teoretik Anselm von Feuerbach¹⁰, ki je postavil zahtevo po omejitvi nasilja državnega aparata oziroma k njegovi usmeritvi k varovanju svobode in pravic svojih državljanov. Feuerbach je nadalje poudaril, da mora biti uporaba nasilja opredeljena z zakonom, pri čemer je bistveno, da je zakon jasen in razumljiv ter da določa primerne kazni, ki učinkujejo generalno preventivno. Opisano stališče je bilo v posamezne kazenske zakonodaje vključeno ob koncu 18. stoletja, v pretežni del tedaj znanih kazenskih zakonikov pa tekom 19. stoletja, ko se je uveljavilo pod latinskim izrazom: »*nullum crimen, nulla poena sine lege*«. Pri tem je bistveno, da je bila z uveljavitvijo načela zakonitosti začrtana meja dopustne državne represije ter onemogočena sodnikova samovolja pri odmeri kazni, hkrati pa je zunaj tega področja obveljala nedotakljivost človekovih »naravnih« pravic in svoboščin.¹¹

2.2.1. Načelo zakonitosti v Ustavi Republike Slovenije in Kazenskem zakoniku

Načelo zakonitosti predstavlja eno izmed prvin načela pravne države iz 2. člena Ustave Republike Slovenije (URS, Ustava)¹². Konkretno Ustava načelo zakonitosti v kazenskem pravu ureja v okviru poglavja o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah, in sicer v 28. členu, ki določa: »*Nihče ne sme biti kaznovan za dejanje, za katero ni zakon določil, da je kaznivo, in ni zanj predpisal kazni, še preden je bilo dejanje storjeno. Dejanja, ki so kazniva, se ugotavljajo in kazni zanje izrekajo po zakonu, ki je veljal ob storitvi dejanja, razen če je novi zakon za storilca milejši*«. ¹³

Ustava torej ne dovoljuje odstopa od zahteve, da morata biti kaznivo dejanje in kazenskopravna sankcija določena s pisnim zakonom (*lex scripta*), pri čemer se kaznivo dejanje kot določeno (*lex certa*) šteje takrat, kadar ga je mogoče na podlagi njegovega opisa jasno ločiti od dovoljenih dejanj. Ustava na podlagi omenjene določbe prepoveduje uporabo analogije (*lex stricta*) kot sredstva za zapolnjevanje pravnih praznin v zakonu. Nadalje je ena izmed bistvenih ustavnopravnih garancij načela zakonitosti zahteva, da je dovoljeno kaznovanje zgolj za dejanje, ki je bilo ob izvršitvi v zakonu že določeno kot kaznivo dejanje (*lex praevia*), medtem ko kaznovanje *ex post facto*, četudi gre za najhujše zlo, presega razsežnosti pravnosti. Določba drugega odstavka 28. člena URS kljub načelni prepovedi retroaktivnosti nalaga uporabo novejšega zakona, če je ta za storilca milejši,¹⁴ kar predstavlja enega izmed instrumentov razlage in uporabe načela zakonitosti v korist storilca.

Ustavno sodišče RS je sicer izpostavilo, da ima ustavna določba 28. člena dva naslovnika - normodajalca ter sodnika kot razlagalca zakona. Prvemu, kot že omenjeno, prepoveduje nejasno ali

¹⁰ Feuerbach: LEHRBUCH DES PEINLICHEN RECHTS (1801).

¹¹ Bavcon, Šelih, Korošec, Ambrož, Filipčič: KAZENSKO PRAVO, SPLOŠNI DEL (2014), str. 72-74, 129.

¹² Ustava Republike Slovenije (URS), Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a.

¹³ Prvi in drugi odstavek 28. člena URS.

¹⁴ Avbelj *et al.* (ur. Šturm): KOMENTAR USTAVE REPUBLIKE SLOVENIJE: DOPOLNITEV KOMENTARJA - A (2011), str. 415-420.

retroaktivno določitev kaznivega dejanja in pripadajoče sankcije ter njuno določitev s predpisom, ki ni zakon. Sodniku pa določba nalaga, da sme obdolženca obsoditi za kaznivo dejanje le, »če njegovo ravnanje izpolnjuje zakonske znake, katerih določitev ustreza navedenim kriterijem«. ¹⁵ V primeru, da je obdolženec obsojen za dejanje, iz katerega ne izhajajo zakonski znaki kaznivega dejanja, je prekršeno načelo zakonitosti iz prvega odstavka 28. člena Ustave. Ustavno sodišče RS je nadalje poudarilo, da sodišče pri presoji, ali obdolžencu očitano ravnanje ustreza zakonskemu dejanskemu stanu, v polje neprava ne sme vnašati sestavin, ki jih v zakonski opis kaznivega dejanja ni jasno in določno vnesel že zakonodajni organ. ¹⁶

Predstavljena ureditev iz 28. člena URS je svojo izpeljavo na zakonski ravni dosegla v številnih določbah KZ-1. Ta v 2. členu določa, da »nikomur ne sme biti izrečena kazen ali druga kazenska sankcija za dejanje, ki ga zakon ni določil kot kaznivo dejanje, še preden je bilo storjeno, in za katero ni bila z zakonom predpisana kazen ali druga kazenska sankcija«. ¹⁷ Določba 7. člena KZ-1 nalaga uporabo zakona, ki je veljal ob izvršitvi kaznivega dejanja, razen če se po izvršitvi kaznivega dejanja zakon spremeni (enkrat ali večkrat), pa se uporablja za storilca milejši zakon. ¹⁸ Poleg navedenega se načelo zakonitosti v okviru KZ-1 udejanja v določbah, ki definirajo kaznivo dejanje, zadevajo njegovo določenost v zakonu in ločitev od dejanj, ki niso kazniva, ter v določbah, ki zadevajo izbiro in odmero kazenskih sankcij. Izpeljavo načela zakonitosti nadalje predstavlja določba 16. člena KZ-1, ki uveljavlja formalno-materialno koncepcijo ¹⁹ kaznivega dejanja kot izrazit instrument načela zakonitosti, in sicer določa, da je kaznivo dejanje človekovo protipravno ravnanje, ki ga zakon zaradi nujnega varstva pravnih vrednot določa kot kaznivo dejanje in hkrati določa njegove znake ter kazen za krivega storilca. ²⁰ Navedena določba predstavlja zakonsko definicijo kaznivega dejanja ter uzakonja njegove splošne sestavine, ki obvezujejo zakonodajalca ter organe kazenskega pravosodja pri opredelitvi kaznivih dejanj. Na podlagi obravnavane norme je določitev kaznivih dejanj rezervirana za zakonodajalca, pri čemer morajo biti inkriminacije utemeljene z vidika legitimnosti in stopnje nujnosti ter utelešati občutno stopnjo nevarnosti ter škodljivosti za posameznika ali družbo. Navedena določba zahteva, da lahko neko dejanje kot kaznivo določi le zakon, ki mora jasno opredeliti tudi njegove znake in predpisano kazen. Pri tem mora zakonodajni organ poskrbeti za kar najbolj natančen in določen opis kaznivega dejanja, ki daje točen napotek organom kazenskega pravosodja pri njihovem odkrivanju, pregonu in sankcioniranju ter hkrati izničuje možnosti za njihovo arbitrarno postopanje. ²¹ Povzete izpeljave teh

¹⁵ Odločbe Ustavnega sodišča št. Up-879/14, št. Up-883/14 in št. Up-889/14, vse z dne 20. 4. 2015.

¹⁶ Odločba Ustavnega sodišča št. Up-259/00 z dne 20. 2. 2003, 12. točka obrazložitve; Odločba Ustavnega sodišča št. Up-911/15 z dne 14. 9. 2017, 6. točka obrazložitve.

¹⁷ 2. člen KZ-1.

¹⁸ 7. člen KZ-1.

¹⁹ Za razliko od t.i. materialnega pojmovanja kaznivega dejanja, uveljavljenega v našem prostoru v času prvega povojnega obdobja (1947-1951). Omenjena koncepcija je v skladu s tedanjim družbenopolitičnim pogledom na vlogo kazenskega prava kaznivo dejanje utemeljevala na dejanju, ki je družbi nevarno, ni pa zahtevala njegove hkratne formalne prvine, tj. določitve v zakonu, ter celo dopuščala sklepanje po podobnosti (*analogia legis*). Več Pavčnik: Nullum crimen sine lege certa (2014), str. 190-205.

²⁰ 16. člen KZ-1.

²¹ Bavcon, Šelih, Korošec, Ambrož, Filipčič: KAZENSKO PRAVO, SPLOŠNI DEL (2014), str. 129-130, 145-147.

zakonskih določb pa predstavljajo ključno izhodišče tudi za razpravo o (ne)skladnosti rabe množinskih oblik prepovedanih posledic v inkriminacijah z načelom zakonitosti, kot podrobneje obravnavano v nadaljevanju.²²

2.2.2. *Elementi načela zakonitosti v kazenskem pravu*

Kot že orisano v predhodnem razdelku, je mogoče načelo zakonitosti razčleniti na štiri elemente oziroma podnačela, ki predstavljajo njegovo vsebinsko konkretizacijo, pri tem pa je potrebno vsakega izmed elementov razlagati v korist obdolženca (*in dubio pro reo*) ter se izogibati morebitnem širjenju dometa neprava.²³

Ustavno sodišče RS je pojasnilo, da načelo zakonitosti iz 28. člena URS kazenskopravno represijo pogojuje z naslednjimi predpostavkami:

- »*prepoved določanja kaznivih dejanj in kazni s podzakonskimi akti ali z običajnim pravom (nullum crimen, nulla poena sine lege scripta);*
- *prepoved analogije pri ugotavljanju obstoja kaznivih dejanj in izrekanju kazni (nullum crimen, nulla poena sine lege stricta);*
- *prepoved določanja kaznivih dejanj in kazni s pomočjo praznih, nedoločljivih ali nejasnih pojmov (nullum crimen, nulla poena sine lege certa);*
- *prepoved povratne veljave predpisov, ki določajo kazniva dejanja in kazni zanje (nullum crimen, nulla poena sine lege praevia)«.*²⁴

Načelo zapisanosti kaznivega dejanja v zakonu (*lex scripta*) kot prvi element načela zakonitosti zahteva, da mora biti kaznivo dejanje opredeljeno v pisnem predpisu, ki ima status zakona. Slednji mora biti javno objavljen, preden stopi v veljavo, zato da se imajo naslovniki možnost seznaniti s kaznivim dejanjem, preden so lahko obsojeni za njegovo izvršitev. Načelo zapisanosti hkrati prepoveduje uporabo običajnega (nezapisanega) prava v zvezi z opredelitvijo zakonskih znakov posameznih kaznivih dejanj.²⁵ Na tem mestu velja izpostaviti, da (absolutna) prepoved uporabe običajnega prava ne velja tudi v zvezi z instituti splošnega dela kazenskega materialnega prava. Pravna teorija dopušča uporabo običajnega prava npr. glede razlogov za izključitev protipravnosti, ki učinkujejo v korist obdolženca.²⁶

Drugi vidik načela zakonitosti se odraža v prepovedi retroaktivnosti (*lex praevia*), iz katerega izhaja, da nihče ne sme biti kaznovan za dejanje, preden je bilo opredeljeno kot kaznivo in preden

²² Glej razdelek 2.3.

²³ Bavcon, Šelih, Korošec, Ambrož, Filipčič: KAZENSKO PRAVO, SPLOŠNI DEL (2014), str. 131.

²⁴ Odločba Ustavnega sodišča RS št. U-I-335/02 z dne 24. 3. 2005, 10. točka obrazložitve.

²⁵ Šepec: Načelo zakonitosti v kazenskem pravu (2019), str. 480-481.

²⁶ Bavcon, Šelih, Korošec, Ambrož, Filipčič: KAZENSKO PRAVO, SPLOŠNI DEL (2014), str. 131.

se je naslovnik imel možnost s tem seznaniti. Kot že omenjeno, URS in KZ-1 urejata odstop od opisanega pravila ter nalagata uporabo novejšega zakona, če je ta za storilca milejši,²⁷ kar predstavlja eno izmed razsežnosti načela zakonitosti, ki učinkuje v korist storilca.

Načelo zakonitosti nadalje prepoveduje uporabo analogije (*lex stricta*), tj. metodo razlage za zapolnjevanje (primarnih ali sekundarnih) pravnih praznin v predpisu. S tovrstno interpretacijo bi namreč sodnik stopil v čevlje zakonodajalca ter s pomočjo sklepanja po podobnosti kreiral nova kazniva dejanja ali širil domet že obstoječih inkriminacij. V kazenskem materialnem pravu je potrebno zavrniti uporabo pravne analogije (*analogia iuris*) ter zakonske analogije (*analogia legis*), in sicer tako v zvezi z zakonskimi znaki kaznivih dejanj, z normami, ki urejajo kazenskopravno sankcioniranje ter s pravnimi pravili splošnega dela. Uporaba analogije *intra legem* na drugi strani je v kazenskem materialnem pravu (pod določenimi pogoji) dopustna. Slednja se uporablja za zapolnjevanje (načrtovanih) pravnih praznin v primerih, ko zakonodajalec v opisu kaznivega dejanja izrecno navede nekaj njegovih znakov oz. izvršitvenih ravnanj, hkrati pa z določitvijo generalne klavzule (npr. »in v drugih primerih«, »ali na drug način«) sodnika napoti k podreditvi situacij, ki so podobne izrecno opredeljenim, isti pravni normi.²⁸ Pri tem je bistveno, da mora že samo pravno pravilo, ki narekuje uporabo analogije *intra legem*, omogočati vsebinsko opredelitev pravne praznine. Z drugimi besedami, pravna praznina mora biti s sredstvi in merili, ki jih zajema pravno pravilo, določljiva, sicer nasprotuje načelu zakonitosti.²⁹ Na tem mestu je potrebno opozoriti na previdnost pri uporabi teleološke metode razlage³⁰ predpisov v kazenskem pravu, ki se lahko v primeru razširjajoče interpretacije nevarno približa prepovedanim oblikam analogije, ki predstavljajo širitev meja neprava in so obdolžencu izrazito v škodo.³¹ Ustavno sodišče RS je v zvezi s prepovedjo analogije opozorilo, da gre za kršitev načela zakonitosti, »ko sodišče preohlapno ali analogno razlaga zakonski znak tako, da ta zajema ravnanja, ki jih zakonodajalec ni zajel in hkrati ne zajame ravnanj, ki pomenijo znak kaznivega dejanja«.³²

Naslednji vidik načela zakonitosti je načelo določenosti (*lex certa*), ki zahteva, da morajo biti kazenskopravne norme oblikovane jasno in določno, tj. na način, ki ne dopušča dvoma o tem, katero dejanje je kaznivo, in katero ne. Obravnavana zahteva po določenosti je izmed vseh prvin načela zakonitosti tista, ki je (najverjetneje) največkrat prekršena, saj so kazenskopravne norme neredko napisane ohlapno ter nenatančno,³³ s tem pa ni mogoče (enoznačno) ugotoviti zakonodajalčevega namena pri določitvi inkriminacije in dognati njihove prave vsebine. Konkretno je zadevni vidik načela zakonitosti najbolj problematiziran tudi v zvezi z rabo množinskih oblik prepovedane posledic v inkriminacijah, kot podrobneje obravnavano v nadaljevanju. Šepec

²⁷ Šepec: Načelo zakonitosti v kazenskem pravu (2019), str. 483-485.

²⁸ *Ibidem*, str. 485-487.

²⁹ Pavčnik: TEORIJA PRAVA (2001), str. 396.

³⁰ Več o teleološki metodi razlage v okviru razdelka 3.1.

³¹ Šepec: Načelo zakonitosti v kazenskem pravu (2019), str. 487.

³² Odločba Ustavnega sodišča RS št. Up-883/14-24 z dne 12. 2. 2015.

³³ Bavcon, Šelih, Korošec, Ambrož, Filipčič: KAZENSKO PRAVO, SPLOŠNI DEL (2014), str. 132.

izpostavlja, da je potrebno načelo določenosti razumeti strožje v zvezi z opredelitvijo zakonskih znakov posameznega kaznivega dejanja, in manj strožje v povezavi z normami, ki urejajo institute splošnega dela kazenskega materialnega prava. Zakonski znaki namreč opredeljujejo bit kaznivega dejanja in določajo obseg zakonske inkriminacije, zato mora biti njihova vsebina nedvoumna. Če so zakonski znaki tako nejasni, pomensko odprti ali dvoumni, da subjekti zaradi njihove formulacije ne morejo zanesljivo predvideti meje še dopustnega postopanja, takšen opis nasprotuje načelu določenosti. Hkrati pa se v primeru, če zakonodajalec ne zadosti zahtevi po najvišji stopnji določenosti zakonskih znakov, opredelitev dometa posamezne inkriminacije prenese na sodno vejo oblasti, kar poleg nasprotovanja načelu zakonitosti predstavlja tudi kršitev načela delitve oblasti kot enega izmed elementov vladavine prava. Manj ostro stališče od opisanega pa je potrebno zavzeti pri zahtevani stopnji določenosti institutov splošnega dela, saj jim je zaradi teoretične kompleksnosti potrebno dopustiti razvoj tudi preko pravne teorije in s pomočjo sodne prakse.³⁴

Eno izmed bolj problematičnih področij v sodobni kazenskoopravni praksi, ki je tesno povezano z obravnavano tematiko v tem magistrskem diplomskem delu, je vprašanje, kakšen je dopusten obseg sodniške interpretacije kazenskoopravnih določb. Povedano drugače, v teoriji in praksi se pogosto odpira dilema, do katere meje lahko seže sodniška interpretacija, da ne bo nasprotovala načelu zakonitosti. Sodnik mora namreč iz zakonskega besedila s pomočjo metod razlage razbrati zakonski dejanski stan ter ugotoviti, ali se dejstva iz konkretnega življenjskega primera z njim ujemajo strogo in določno.³⁵ Ambrož ugotavlja, da se več tovrstnih vprašanj odpira pri interpretaciji normativnih, kot deskriptivnih zakonskih znakov, vsebina katerih je načeloma znana na podlagi splošnih spoznanj in življenjskih izkušenj.³⁶ Kljub pomenski odprtosti pa je »*previdna uporaba*«³⁷ normativnih zakonskih znakov dopustna, v kolikor je predpis dovolj določen, da je na njegovi podlagi mogoče zanesljivo sklepati, kakšen namen je zakonodajalec z njihovo uzakonitvijo zasledoval.³⁸ Predstavljena razprava pa je z obravnavano tematiko povezana glede zahteve, da je sodnik vselej, tudi pri interpretaciji pomensko odprtih zakonskih znakov, vezan na zakonski dejanski stan, kot ga je določil zakonodajalec.

Ustavno sodišče RS je v zvezi s sodniško razlago opisa kaznivega dejanja izpostavilo, da mora sodišče iz besedila zakonske določbe (ustavnoskladno)³⁹ izluščiti zakonski dejanski stan, pri čemer mora določbe, ki kaznivo dejanje opredeljujejo, razlagati restriktivno, z razlago pa ne sme širiti polja inkriminacije, ki ga je določil zakonodajalec. Sodišče mora nadalje ugotoviti, katera dejstva življenjskega primera so relevantna z vidika posameznega zakonskega znaka oziroma ta dejstva izluščiti v konkretni dejanski stan. Ugotovljena dejstva iz konkretnega dejanskega stanu se morajo z zakonskim dejanskim stanom, tj. z vsakim posameznim znakom kaznivega dejanja, ujemati določno

³⁴ Šepec: Načelo zakonitosti v kazenskem pravu (2019), str. 481-483.

³⁵ *Ibidem*, str. 482.

³⁶ Ambrož: KAZNIVO DEJANJE IN NJEGOVE VREDNOSTNE PRVINE (2007), str. 47-48.

³⁷ Novoselec: OPĆI DIO KAZNENOG PRAVA (2004), str. 128.

³⁸ Pavčnik: TEORIJA PRAVA (2001), str. 396.

³⁹ Več o ustavnoskladni razlagi zakona v okviru razdelka 3.1.

in striktno (*lex certa* in *lex stricta*). Opisana konkretizacija zakonskih znakov kaznivega dejanja na ravni konkretnega dejanskega stanu pa daje podlago za nadaljnjo presojo, ali se ta konkretizacija ujema z zakonskim dejanskim stanom. Če sodba ne zajema vseh zakonskih znakov kaznivega dejanja, je storilec obsojen za dejanje, ki ni kaznivo, kar predstavlja kršitev načela zakonitosti.⁴⁰

Izpostaviti velja, da zahteva po jasnosti in določnosti pravnih predpisov sicer izhaja tudi iz načela pravne države (2. člen URS), ki nalaga, da morajo biti pravna pravila opredeljena na način, ki omogoča nedvomno spoznanje njihove vsebine in namena. Slednje je toliko bolj izpostavljeno pri predpisih, ki določajo pravice in dolžnosti pravnih subjektov. Skladno z ustaljeno ustavnosodno prakso⁴¹ zahteva po jasnosti in določnosti predpisa sicer ne pomeni, da mora biti njihova vsebina takšna, da jih ni treba razlagati, saj uporaba predpisov neizogibno pomeni tudi njihovo razlago. Predpis pa postane z vidika pravne varnosti sporen takrat, ko niti s pomočjo uporabe pravil o razlagi pravnih norm ni mogoče priti do njegove jasne vsebine. V tem oziru je Ustavno sodišče RS izpostavilo, da je zahteva po določenosti strožja, če pravno pravilo opredeljuje kaznivo ravnanje oziroma najstrožja, če gre za pravno pravilo, ki določa kaznivo dejanje. Kazenskopravna norma je ustavnopravno skladna, »če je mogoče z ustaljenimi metodami razlage (jezikovna, logična in sistematična razlaga) ugotoviti vsebino prepovedanega ravnanja in je na ta način ravnanje organov, ki ga morajo izvajati, določno in predvidljivo«.⁴²

2.3. O (ne)skladnosti rabe množinskih oblik prepovedane posledice z načelom zakonitosti

Sklepno gre izpostaviti, da načelo legitimnosti in omejenosti represije ter načelo zakonitosti v kazenskem pravu v svojem bistvu zadevata dva⁴³ naslovnika – zakonodajalca in sodnika. Zakonodajni organ je na načeli vezan v procesu snovanja zakonskih določb, ki morajo biti legitimno utemeljene ter hkrati skladne z vsemi elementi načela zakonitosti. Kazenski sodnik pa je dolžan kazenskopravne norme uporabljati in razlagati v skladu z zadevnima načeloma, v primeru dvoma pa vselej poseči po rešitvi, ki je obdolžencu v korist (*in dubio pro reo*).

Kot že nakazano, enega izmed glavnih problemskih sklopov tega prispevka predstavlja iskanje odgovora na vprašanje, ali je raba množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah sporna skozi prizmo posameznih elementov načela zakonitosti v kazenskem pravu. Slednje v svoji osnovi obvezuje zakonodajalca, da mora s pisanim zakonom vnaprej, hkrati pa jasno, natančno in nedvoumno, opredeliti zakonske znake kaznivega dejanja ter zanj predpisati kazen. Le s formulacijo, ki našteje zahteve v polni meri uteleša, zakonodajalec poda organom kazenskega pravosodja točen napotek za pregon kaznivih dejanj ter jim onemogoči morebitno arbitrarno

⁴⁰ Odločba Ustavnega sodišča RS št. Up-883/14-24 z dne 12. 2. 2015.

⁴¹ Odločba Ustavnega sodišča RS št. U-I-32/00 z dne 10. 7. 2003; Odločba Ustavnega sodišča RS št. U-I-56/08 z dne 16. 12. 2009 (9. točk obrazložitve); Odločba Ustavnega sodišča RS št. U-I-328/04 z dne 29. 5. 2008, 7. točka obrazložitve.

⁴² Odločba Ustavnega sodišča RS št. U-I-98/02-11 z dne 28. 10. 2004, 7. točka obrazložitve.

⁴³ Poleg njiju pa seveda tudi organe izvršilne veje oblasti, ostale organe kazenske represije, itd.

postopanje. Sodišče pa sme obdolženca za kaznivo dejanje obsoditi zgolj v primeru, da njegovo ravnanje ustreza zakonskim znakom, ki so opredeljeni v skladu s kriteriji načela zakonitosti.

Že brez posebej poglobljene pravne analize je mogoče ozavestiti indic, da raba množinskih oblik prepovedane posledice utegne nasprotovati zahtevi *lex certa* kot vidiku načela zakonitosti. V izogib nejasnostim je potrebno pojasniti, da to delo nikakor ne zavzema stališča, da množinske oblike prepovedanih posledic same po sebi predstavljajo pomensko odprte ali nejasne pojme. Ravno nasprotno, slovnična analiza samostalnika ali drugega jezikovnega elementa, ki je v zakonskem opisu opredeljen v množini, daje povsem enoznačen odgovor o besednem pomenu takšnega zakonskega znaka, kot podrobneje analizirano v sledečem poglavju o (pravilni) razlagi kazensko-pravnih določb. Raba množinskih oblik pa je z vidika *lex certa* sporna, ker jezikovno podkrepljene razlage ne utemeljujejo tudi (vse) druge razlagalne metode,⁴⁴ pač pa nudijo najrazličnejše rešitve o pravi vsebini in namenu tovrstnih zakonskih znakov. Navedeno pomeni, da za povprečno razumnega posameznika (ali celo nevrhunskega pravnega strokovnjaka) iskanje pravega pomena takšnih inkriminacijskih elementov ne predstavlja enostavnega opravila, pač pa ga spravlja v veliko zmedo. Povedano drugače, mogoče je zavzeti stališče, da povprečen razlagalec kazensko-pravne določbe s pomočjo uporabe ustaljenih metod razlage le stežka odkrije enoznačen pomen množinskih zakonskih znakov, saj se navadno znajde na razpotju med strogim semantičnim pomenom zakonskega besedila (ki za podanost kaznivega dejanja zahteva ravnanje zoper množinsko prepovedano posledico), med logično razlago besedila (ki rešitev jezikovne razlage smatra za nesmiselno in absurdno) ter med domnevnim namenom, ki naj bi ga zakonodajalec pri uzakonitvi določbe zasledoval (takšen namen se najpogosteje kaže kot samooklicani cilj inkriminirati tudi prepovedano posledico v edninski obliki). Zaradi navedenega je mogoče celo trditi, da je odkritje enoznačne in zanesljive vsebine zahtevane prepovedane posledice, ki je uzakonjena v množinski obliki, rezervirano zgolj za vrhunskega pravnega strokovnjaka, medtem ko je pravnemu laiku ali celo manj večšem pravniku takšna vsebina praktično nerazpoznavna. Zatrjevano dejstvo, da so stališča različnih razlagalcev o vsebini množinskih zakonskih znakov nekonsistentna in kontradiktorna, nikakor ni posplošeno ali nepodkrepljeno, pač pa je konkretno izkazano ter skoraj samo-evidentno na podlagi analize izhodišč pravne teorije in sodne prakse, ki so podrobneje predstavljena v okviru razdelkov 4.3. in 4.4.

Raba množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah je torej izrazito sporna z vidika zahteve po *lex certa*, saj kazensko-pravne norme, ki zajemajo množinsko obliko prepovedane posledice, ne omogočajo (vedno in vsakomur) jasne in nedvoumne razmejitev med dopustnim in protipravnim ravnanjem. Zato so tovrstne določbe dogmatično nevzdržne tudi zaradi neskladja z načelom predvidljivosti in pravne varnosti, saj naslovnik na njihovi podlagi ne more zanesljivo usmerjati svojega ravnanja in zanj predvideti posledic, pač pa je lahko za svoje postopanje

⁴⁴ Takšna trditev se na tem mestu sicer zdi nekoliko preuranjena, saj je celovita pot do sprejetja tega sklepa poglobljeno predstavljena v okviru 3. poglavja.

inkriminiran *ex post facto* ter s strani organa, v čigar domeno opredeljevanje kaznivih dejanj sploh ne spada.

V tem oziru je potrebno izpostaviti, da določanje prepovedanih posledic v množinski obliki daje prosto pot sodniški samovolji, saj zakonodajalec (iz razloga, ker ne zadosti zahtevi po najvišji stopnji določenosti zakonskih znakov kaznivega dejanja in razlagalcu ne da točnega napotka za njihovo interpretacijo) na sodno vejo oblasti prenese konkretno opredelitev dometa posamezne inkriminacije. V posledici kršitve načela *lex certa* zakonodajalec torej sodnemu organu na dejanski ravni omogoči, da ta neko ravnanje inkriminira *ex post facto*, in sicer s pomočjo nedopustne razlage nekemu dejanju pripiše kaznivo naravo po njegovi izvršitvi, kar nasprotuje prepovedi retroaktivnost (*lex praevia*) kot elementu načela zakonitosti. Poleg navedenega sodni organ v primeru opisanega postopanja prevzame vlogo pravodajalca, saj kot kaznivo (naknadno) opredeli neko dejanje, ki kot takšno ni bilo predhodno označeno tudi v pisnem zakonu. Navedena situacija jasno nasprotuje zahtevi, da morata biti kaznivo dejanje in kazenskoppravna sankcija predpisana s pisnim zakonom (*lex scripta*), saj v obravnavanem primeru domet kaznivega dejanja in spremljajočo sankcijo določi šele sodnik s pomočjo (pogosto nedopustne) razlage. Kot že omenjeno, pa je potencialna ekstenzivna teleološka razlaga, s katero sodni organ širi besedne meje zakonskega besedila, sporna tudi z vidika prepovedi analogije (*lex stricta*).

Na vprašanje, ali pojav prepovedane posledice v množinski obliki nasprotuje načelu zakonitosti v kazenskem pravu, je torej mogoče odgovoriti pritrdilno. Na podlagi zgornjega razlogovanja je namreč zanesljivo izkazano, da raba množinskih oblik prepovedane posledice (lahko) nasprotuje vsem elementom načela zakonitosti v kazenskem pravu, tj. zahtevam po *lex scripta*, *lex certa*, *lex praevia* ter *lex stricta*. Ker pa je opisano stanje ustavnopravno nevzdržno, je na mestu poziv k ponovni zakonodajni presoji spornih kazenskopravnih določb ter k njihovemu slovničnemu oblikovanju na način, da bo (vsakemu) razlagalcu jasno, v katerih primerih je inkriminirana edninska, in v katerih množinska prepovedana posledica, kot konkretnije predlagano v okviru zaključnega sklopa tega dela.

3. METODE RAZLAGE V KAZENSKEM PRAVU

Pavčnik pojasnjuje, da se do prave vsebine pravnega pravila dokoplujemo na podlagi njene vrednostne konstrukcije, s katero razlagalec »rekonstruira in pomensko opredeli splošno in abstraktno pravno pravilo, ki ga zakon sporoča in jezikovno okvirja«. ⁴⁵ Navedeno pomeni, da pravnik pri svojem delu neizogibno uporablja različne metode za razlago zakonskega besedila, pri čemer lahko vsaka izmed metod nudi svojevrstno rešitev o (pravi) vsebini in smotru neke pravne norme. V zvezi s temo tega magistrskega diplomskega dela je bistveno vprašanje, kako posamezne metode učinkujejo v razmerju druga do druge oziroma katera metoda razlage je v kazenskem pravu primarnega pomena. Ob navezavi na predhodno poglavje namreč osrednji problemski sklop tega prispevka predstavlja razprava, v kakšnem okviru se lahko kazenski sodnik giblje, ko interpretira zakonsko besedilo, da bo njegova razlaga še vedno skladna z načelom zakonitosti. Pravni teoretik lahko z uporabo in usklajevanjem razlagalnih metod namreč ponudi več različnih interpretacij zakonske določbe, medtem ko je kazenski sodnik zaradi zahtev načela zakonitosti dolžan zakonski dejanski stan opredeliti enopomensko oziroma na način, ki dopušča enoznačno odločitev v konkretnem primeru. ⁴⁶

V nadaljevanju so zato strnjeno opisane metode za razlago, ki so temeljnega pomena v kazenskem pravu, hkrati pa ključne za iskanje pravega pomena množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah. Prav tako je v nadaljnjem besedilu izpostavljeno, kateri razlagi je potrebno dati prednost, kadar s pomočjo uporabe različnih metod pridemo do konkurirajočih si možnosti. Predstavljene razlagalne metode ter zaključki glede njihovega součinkovanja konkretno služijo pri analizi vprašanj, ali lahko tudi ravnanje zoper en element (množinske) prepovedane posledice subsumiramo pod zakonski dejanski stan posamezne inkriminacije, ali nam pravilna uporaba metod za razlago narekuje, da slednje za podanost kaznivega dejanja ne zadostuje.

3.1. Splošno o metodah razlage

Med vsemi poznanimi in splošno uveljavljenimi razlagalnimi metodami velja primarno predstaviti jezikovno metodo razlage. Slednja se ukvarja s slovnično analizo zakonskega besedila, sestavljenega iz jezikovnih znakov, ter ugotavlja besedni pomen pravne norme. Njena naloga je, da skladno z besedoslovnimi, slovničnimi in stilističnimi jezikovnimi pravili rekonstruira besedne razsežnosti zakonskega besedila. Jezikovna razlaga je »le prva stopnja, ki določa možni besedni pomen pravnega pravila, a hkrati stopnja, ki določa zunanjo mejo, ki je razlagalec ne sme prestopiti«. Razlagalec je dolžan po uporabi jezikovne metode njeno rešitev preveriti in uskladiti še

⁴⁵ Pavčnik: ARGUMENTACIJA V PRAVU (2013), str. 65.

⁴⁶ Pavčnik: TEORIJA PRAVA (2015), str. 375.

z drugimi metodami, ki lahko potrdijo edino jezikovno razlago ali pa utrdijo enega izmed (več) možnih besednih pomenov pravnega pravila.⁴⁷

Pravna teorija pojasnjuje, da jezikovna metoda skladno z načelom zakonitosti (posebej upoštevajoč vidika *lex scripta* in *lex certa*) predstavlja temeljno razlagalno metodo v kazenskem pravu.⁴⁸ Mogoče je zavzeti stališče, da tudi Ustavno sodišče RS v zvezi z razlago kazenskopravnih določb primaren pomen pripisuje jezikovni metodi razlage. V eni izmed svojih odločb je poudarilo, da sme sodišče »*uporabiti le tiste metode razlage, ki ostajajo strogo znotraj mogočega besednega pomena*«. ⁴⁹ Vsled navedenega je mogoče zaključiti, da tako pravna teorija, kot sodna praksa, jezikovni metodi pripisujeta osrednji pomen pri razlagi določb kazenskega prava.

Nadalje logična metoda razlage pomen pravnih norm išče s pomočjo zakonov logike, tj. koncepta pravilnega mišljenja in sklepanja. S pomočjo predmetne metode lahko preverjamo pravilnost razlag, ki smo jih odkrili že z drugimi razlagami, ali pa iščemo nove pomene jezikovnih znakov, do katerih se lahko dokopljemo (le) z logičnim sklepanjem. V okviru logične metode poznamo različne argumente, tj. sklepanje po nasprotnem razlogovanju (*argumentum a contrario*), sklepanje z večjega na manjše (*argumentum a majori ad minus*) ter sklepanje z manjšega na večje (*argumentum a minori ad maius*).⁵⁰

Ena izmed metod razlage je tudi sistematična metoda, ki pravi pomen besedila išče na podlagi umeščenosti določb v zunanji in notranji pravni sistem ter na podlagi njihove povezanosti z drugimi instituti (kazenskega) prava.⁵¹ Vrhovno sodišče RS je sistematično metodo razlage uporabilo v načelnem pravnem mnenju Občne seje z dne 11. 5. 2009, kjer je pojasnilo, da »*mora biti izhodišče interpretacije kazenskega zakona kazensko pravo kot sistem, v katerega vsebinsko spadajo in se medsebojno dopolnjujejo vse določbe kazenskopravne narave. Teh zato ni mogoče razlagati ločeno od drugih, temveč le v medsebojni povezavi, saj je treba izhajati iz tega, da je kazenski zakon v sebi sklenjena (in sklepčna) celota*«. ⁵²

Razlagalci pri interpretaciji kazenskopravnih določb posegajo tudi po primerjalni metodi, ki se ukvarja s primerjanjem različnih zakonskih vsebin, npr. s primerjavo aktualnih pravnih aktov in pravil s tistimi, ki so veljali v preteklih obdobjih, ali s primerjavo domače zakonodaje s tujo. Enako kot ostale razlagalne metode, tudi primerjalna predstavlja sredstvo za razumevanje pomena in smotra elementov zakonskega besedila.⁵³

⁴⁷ Pavčnik: ARGUMENTACIJA V PRAVU (2013), str. 70-71.

⁴⁸ Šepec v: Bele, Šepec: PRAKTIKUM ZA KAZENSKO MATERIALNO PRAVO (2011), str. 13.

⁴⁹ Odločba Ustavnega sodišča RS št. Up-911/15 z dne 14. 9. 2017, 6. točka obrazložitve.

⁵⁰ Bavcon, Šelih, Korošec, Ambrož, Filipčič: KAZENSKO PRAVO, SPLOŠNI DEL (2014), str. 222.

⁵¹ Pavčnik: ARGUMENTACIJA V PRAVU (2013), str. 87-88.

⁵² Načelno pravno mnenje Občne seje Vrhovnega sodišča RS z dne 11. 5. 2009 (Pravna mnenja, I/2019).

⁵³ Bavcon, Šelih, Korošec, Ambrož, Filipčič: KAZENSKO PRAVO, SPLOŠNI DEL (2014), str. 222-223.

Naslednja metoda, po kateri razlagalci neredko posegajo, je teleološka metoda. Slednja predstavlja razlago po namenu zakon(odajalc)a, saj išče odgovor na vprašanje, kaj je *ratio legis*, tj. kakšen cilj je pravodajalec zasledoval pri formiranju pravne norme. Pomen jezikovnih znakov s pomočjo predmetne razlage torej določamo glede na namen, ki ga ima oziroma naj bi ga imela pravna norma. Pri tem je potrebno imeti v očeh, da je vsako pravno določilo vpeto v neko širšo enoto (pravni institut), ki ima svoj smoter, spet ta pa je del še širše enote (pravne panoge), ki je prav tako namensko obarvana. S tem pridemo do pravnega sistema, ki je po namenu vezan na ustavo in vrednosti sistem, ki ga ustava uteleša.⁵⁴

Razlago, do katere se prebijemo s pomočjo uporabe in usklajevanja ostalih uveljavljenih metod, velja vsakokrat ovrednotiti še z vidika razumnosti. Racionalna metoda nas torej usmeri k razumni oceni morebitnega nelogičnega ali protislovnega pravnega pravila ter k preizkusu, ali je zakonodajalec tudi dejansko zasledoval uzakonitev rešitve, ki jo je formalno zapisal.⁵⁵

Dodati velja, da ob razlagi nekega pravnega pravila lahko vselej posežemo po širši oziroma ekstenzivni razlagi ali pa uporabimo ožjo oziroma restriktivno razlago, pri čemer imata v kazenskem pravu obe različici svoj pomen, kot tudi svoje meje. S pomočjo prve nekemu pojmu pripišemo več pomenov oziroma mu damo razširjajoč pomen, medtem ko s pomočjo druge razlage (na videz) širokemu pojmu damo ožji pomen. V zvezi z ekstenzivno razlago velja opozoriti, da njena uporaba v kazenskem pravu ni dopustna, v kolikor predstavlja širitev polja neprava, prav tako pa je potrebna velika previdnosti pri njeni uporabi, če bi pomenila razlago v škodo obdolžencu. Glede restriktivne razlage kazenskega zakona se načeloma odpira manj problemskih polj, vseeno pa je potrebno biti previden, da takšna razlaga ne pripelje do dekriminacije kakšnega dejanja, ki se sicer s pomočjo drugih razlagalnih metod jasno kaže kot kaznivo.⁵⁶

Nenazadnje je potrebno izpostaviti, da iz že ustaljene ustavnosodne prakse⁵⁷ izhaja zahteva, da mora sodišče v kazenskem postopku določbe materialnega kazenskega prava razlagati tudi ustavnoskladno (nem. *Verfassungskonforme Auslegung*), tj. na način, ki je skladen z ustavno zagotovljenimi človekovimi pravicami in temeljnimi svoboščinami.⁵⁸ Ustavnoskladna razlaga pomeni razlago predpisa, ki je »v mejah ustavnih možnosti«, skladnost z Ustavo pa torej postane razlagalno merilo zakona.⁵⁹ Predstavljen koncept v okviru sodnega odločanja zavezuje sodnika z zahtevo, da mora svojo odločitev opreti tudi na Ustavo, ne le na zakon. V primeru, da mora pri svojem delu izbirati med več mogočimi razlagami zakona, je zavezan dati prednosti tisti, ki se v

⁵⁴ Pavčnik: ARGUMENTACIJA V PRAVU (2013), str. 98-99.

⁵⁵ Bavcon, Šelih, Korošec, Ambrož, Filipčič: KAZENSKO PRAVO, SPLOŠNI DEL (2014), str. 224.

⁵⁶ *Ibidem*, str. 224-225.

⁵⁷ Odločba Ustavnega sodišča št. Up-879/14, 22. točka obrazložitve; Odločba Ustavnega sodišča RS št. Up-911/15 z dne 14. 9. 2017, 7. točka obrazložitve.

⁵⁸ Pavčnik: Ustavnoskladna razlaga (zakona) (2012), str. 497-501.

⁵⁹ Sovdat: O knjigi (Ustavno)sodno odločanje (2014), str. 267-280, 289-290.

največji meri ujema z ustavnimi načeli in je torej ustavnoskladna.⁶⁰ Opisan koncept torej dodatno govori v prid naziranju, da mora razlagalec kazenskopravne norme vselej poseči po razlagi, ki v kar največji meri ustreza načelu zakonitosti kot temeljnemu načelu kazenskoprnega področja, ki je povzdignjeno na ustavno raven (28. člen URS).

3.2. Iskanje prave vsebine zakonskega besedila v kazenskem pravu

Kot že omenjeno, se neredko zgodi, da s pomočjo uporabe različnih razlagalnih metod pridemo do več mogočih rešitev o pomenu zakonskega besedila. Pri obravnavi institutov posebnega dela kazenskega prava, konkretno tudi pri interpretaciji množinskih oblik prepovedanih posledic, druga ob drugo najpogosteje trčita razlagi, ki ju (ob hkratni uporabi dopolnilnih metod) ponujata jezikovna ter teleološka metoda. Zato so v tem podpoglavju predstavljena nekatera teoretična in praktična dognanja, ki lahko razlagalcu oziroma (kazenskemu) sodniku osvetlijo pot do pravilne razlage kazenskopravne določbe, konkretno tudi do pravilne razlage prepovedane posledice, ki je uzakonjena v množinski obliki.

3.2.1. Sodna praksa o metodah razlage

Ustavno sodišče RS je zavzelo stališče, da s teleološko razlago ni mogoče preseči jezikovnih meja zakonske določbe, in sicer je pojasnilo, da *»pravne norme ni mogoče razlagati v skladu z namenom, ki ga zakonodajalec predpostavlja oziroma si ga morda celo želi, če takšen namen ne izhaja že iz jezikovne razlage pravnega besedila«*.⁶¹ Na predstavljeno naziranje se je oprlo tudi Vrhovno sodišče RS, ko je presojalo premoženjska razmerja med zunajzakonskima partnerjema in se torej ukvarjalo z razlago civilnoprnih določb, pri čemer je opozorilo, da o razlagi pravnega besedila ni mogoče govoriti, če v samem zakonskem besedilu ni opore za želeno rešitev. Vrhovno sodišče RS je zavzelo stališče, da namenska razlaga ne more nadomestiti drugih razlagalnih metod ter *»kar iz same sebe (kot cilja) ustvariti pravno pravilo, ki naj kot sredstvo rabi določenemu cilju«*.⁶² Kot omenjeno, je Vrhovno sodišče RS povzeto sporočilo podalo v okviru razlage določb civilnega prava, toliko strožje stališče pa je potrebno zavzeti pri iskanju pravega pomena norm kazenskega prava (še posebej pri interpretaciji institutov posebnega dela KZ-1) ter teleološko razlago uporabljati še z večjo previdnostjo, kot sledi v nadaljevanju.

Ustavni sodniki Zupančič, Šinkovec in Šturm so v odklonilnem ločenem mnenju k odločbi Ustavnega sodišča RS opozorili, da sodnik norme kazenskega prava s pomočjo teleološke razlage ne sme širiti na način, ki bi presegel njene semantične meje. Sodnik namreč s takšnim postopanjem (tj. z opravičevanjem in sklicevanjem na zatrjevan namen zakonodajalca) prevzema funkcijo zakonodajne veje, kar nasprotuje načelu delitve oblasti in grozi pravni varnosti v državi. Sodniki so

⁶⁰ Varanelli: (Ustavno)sodno odločanje (2013), str. 30-31.

⁶¹ Odločba Ustavnega sodišča RS št. U-I-140/01 z dne 4. 12. 2003, 8. točka obrazložitve.

⁶² Sklep Vrhovnega sodišča RS opr. št. II Ips 319/2005 z dne 15. 3. 2007.

v zadevnem mnenju pripomnili še, da je v primeru dvoma v pravo razlago pravnega pravila potrebno zavrniti vsako uporabo ekstenzivne teleološke razlage ter osrednji pomen nakloniti načelu *in dubio pro reo*.⁶³

Vrhovno sodišče RS se je nadalje v eni izmed svojih odločb ukvarjalo s pomensko odprto določbo posebnega dela kazenskega prava, pri čemer je priznalo, da zaradi njene nedoločenosti do prave vsebine ni mogoče priti zgolj s pomočjo jezikovne metode, pač pa je potrebno uporabiti še druge metode. V tem oziru je opozorilo, da namenska razlaga ne more kar sama po sebi ustvariti (novega) pravnega pravila, če takšnega odgovora ne podpira tudi jezikovna razlaga besedila.⁶⁴ Smiselno podobno stališče je Vrhovno sodišče RS zavzelo ob iskanju prave vsebine instituta splošnega dela. Vrhovna državna tožilka je v zahtevi za varstvo zakonitosti namreč sodišču očitala, da naj bi stroga semantična razlaga določbe nasprotovala namenu zakonodajalca, kar naj ne bi bilo dopustno. Vrhovno sodišče RS je odgovorilo, da široka ekstenzivna razlaga, kot jo zagovarja tožilka, nasprotuje namenu kazenskega prava ter načelu zakonitosti, osrednja vloga katerega je ravno negativno normiranje državne represije ter njeno omejevanje, in ne nasprotno. Ekstenzivna teleološka metoda pa v primeru ponujene razlage, ki iz zakonskega besedila ni razvidna *prima facie*, predstavlja kršitev določbe 125. člena URS ter pomeni nedopustno zlivanje sodne veje oblasti z zakonodajno funkcijo, zato je uporabo takšne razlage potrebno zavrniti.⁶⁵

V zvezi z razumevanjem pomena množinskih prepovedanih posledic je potrebno opozoriti tudi na mnenje Ustavnega sodišča RS, da mora sodnik »zakonske določbe, ki uzakonjajo kaznivo dejanje, razlagati restriktivno. S svojo razlago ne sme širiti polja kaznivosti, ki ga je določil zakonodajalec s posameznimi znaki kaznivega dejanja.«⁶⁶

3.2.2. Koncept maksimalne določenosti ter koncept supremacije teleološke interpretacije

V okviru razprave o razlagalnih metodah v kazenskem pravu velja opozoriti še na prispevek Šepca o konceptu maksimalne določenosti ter konceptu supremacije teleološke interpretacije. Navedena pristopa predstavljata dva (nasprotujoča si) filozofsko-interpretacijska pogleda razlagalca na načelo zakonitosti, ki po Šepčevem mnenju pogosto pojasnjujeta izvor raznolikih razlag kazenskopravnih norm.⁶⁷ Hkrati pa sta v nadaljevanju opisana koncepta v oporo pri iskanju vsebine množinskih oblik prepovedane posledice, saj ponujata dva mogoča (nasprotujoča si) pristopa k njihovi interpretaciji.

Koncept maksimalne določenosti postavlja zahtevo, da morajo biti kazenskopravne določbe oblikovane s kar najvišjo stopnjo jasnosti, tako da je bralcu takoj razumljiva njihova vsebina, kateri

⁶³ Odklonilno ločeno mnenje sodnika Zupančiča, ki se mu pridružujeta sodnika Šinkovec in Šturm k odločbi Ustavnega sodišča RS št. Up 40/94 z dne 3. 11. 1995.

⁶⁴ Sodba Vrhovnega sodišča RS opr. št. I Ips 35743/2015 z dne 13. 4. 2017.

⁶⁵ Sodba Vrhovnega sodišča RS opr. št. I Ips 30095/2010 z dne 11. 12. 2014.

⁶⁶ Odločba Ustavnega sodišča RS št. Up-883/14 z dne 12. 2. 2015.

⁶⁷ Šepc: Načelo zakonitosti v kazenskem pravu (2019), str. 488-489.

lahko prilagodi svoje ravnanje. Naveden koncept jezikovni metodi razlage pripisuje glavni pomen, medtem ko preostale razlage šteje le kot dopolnilne in pomožne. Konceptu maksimalne določenosti se na eni strani očita pretirana togost in neživljenjskost, saj od sodnika zahteva, da kot pravilno prepozna le eno, z zakonskim besedilom popolnoma skladno razlago. Pozitivna plat obravnavanega koncepta pa se kaže v tem, da omogoča najvišjo stopnjo pravne varnosti, saj prepoveduje vsakršno ustvarjalno razlago besedila ter širitev dometa inkriminacij.⁶⁸ Četudi se v zakonskem besedilu pojavi redakcijska napaka, sodnik slednje skladno s konceptom maksimalne določenosti ne sme odpraviti s pomočjo razlage, vse dokler je zakonodajalec ne spremeni.⁶⁹ Pravna teorija namreč poudarja, da razlaga zakona nikoli ne sme predstavljati korekture besedila pravne norme.⁷⁰

Koncept supremacije teleološke interpretacije, kot nasprotni teoretični pogled, osrednji pomen daje teleološki razlagi besedila, ki išče *ratio legis*, tj. namen pravnega pravila, ki ga je pravodajalec pri njegovem oblikovanju želel doseči. Tudi koncept supremacije teleološke interpretacije jezikovno metodo priznava kot eno izmed razlag pravnega pravila. Vendar pa v primeru, da se jezikovni izraz določbe ne prekriva tudi z njenim smislom oziroma namenom, obravnavan koncept »*tako neujemanje*« odpravi, (samooklicani) resnični vsebini pravne norme pa pomaga do veljave.⁷¹ S pomočjo obravnavanega koncepta lahko sodnik prepreči, da bi se obdolženec s sklicevanjem na pravopisne napake ali druge nejasnosti v zakonskem besedilu izognil kazenskopravnem sankcioniranju. Poleg navedenega se njegova temeljna prednost kaže v tem, da omogoča prožno in življenjsko razlago kazenskopravnih določb ter sodniku pušča večjo svobodo pri interpretiranju zakonskega besedila in sprejemanju odločitev. Vendar pa je izrazito sporno, da uporaba tega koncepta predstavlja tudi sredstvo za opravičevanje zakonodajnih napak, z opiranjem na (domneven) smisel pravnega pravila pa tudi odvzema veljavo jezikovni razlagi pravne norme ter nasprotuje načelu *in dubio pro reo*.⁷²

Šepec se v zvezi s predstavljenima konceptoma zavzema za rešitev, da je potrebno pri razlagi institutov splošnega dela, ki so le minimalno normirani, dopustiti uporabo koncepta supremacije teleološke interpretacije. Pri razumevanju določb posebnega dela pa je zaradi stroge veljave načela *lex certa* pravilneje priznati osrednji pomen načelu maksimalne določenosti. Slednje pomeni, da je potrebno od zakonodajalca zahtevati kar najvišjo stopnjo natančnosti pri normodajni dejavnosti, saj mora bit kaznivega dejanja ter domet inkriminacije opredeliti povsem nesporno. V kolikor pa zakonodajalec navedenega ne zmore, sodišče dvomljivih določb s pomočjo teleološke interpretacije ne sme razlagati v škodo obdolženca ter raztezati dometa kaznovanja. Ravno nasprotno, sodnik

⁶⁸ Šepec: Načelo zakonitosti v kazenskem pravu (2019), str. 489-491.

⁶⁹ Novoselec, Bojanić: OPĆI DIO KAZNENOG PRAVA (2013), str. 87.

⁷⁰ Pavčnik v: Accetto, Pavčnik, Novak, Zdravec: (USTAVNO)SODNO ODLOČANJE (2013), str. 77.

⁷¹ Kušej: UVOD V PRAVOZNAVSTVO (1976), str. 229.

⁷² Šepec: Načelo zakonitosti v kazenskem pravu (2019), str. 491-494.

mora (kot zadnji) garant takšne določbe razlagati v okviru njenih jezikovnih elementov ter obdolžencu v korist.⁷³

Predstavljen prispevek velja na tem mestu navezati tudi na obravnavan pojav množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah. Slednje se pojavljajo v okviru institutov posebnega dela KZ-1, v zvezi s katerimi se Šepec zavzema za uporabo koncepta maksimalne določenosti, nasprotuje pa konceptu supremacije teleološke interpretacije. Naziranju navedenega avtorja je potrebno pritrditi, saj je zgolj tak pristop skladen z že predstavljeno vsebino načela zakonitosti, prav tako pa omogoča najvišjo stopnjo predvidljivosti in pravne varnosti. Od zakonodajalca je namreč pri opredeljevanju biti kaznivega dejanja ter spremljajočih sankcij potrebno zahtevati kar najvišjo mero jasnosti, razumljivosti in eksaktnosti, tako da je čim bolj natančno začrtana meja dopustne državne represije, hkrati pa onemogočena sodniška arbitrarnost. Povedano drugače, ob vztrajanju pri konceptu maksimalne določenosti je opredeljevanje kaznivih dejanj strogo rezervirano za zakonodajni organ, ki mora pri tem povsem nesporno uzakoniti ločnico med kaznivim in nekaznivim. Četudi pa zakonodajalec pri normodajni dejavnosti zagreši (redakcijsko) napako, je sodnik s pomočjo ustvarjalne razlage ne sme poskušati sanirati, saj bi na ta način njegova razlaga predstavljala nedopustno korekturo zakonskega besedila, hkrati pa bi prišlo do ustavnopravno nevzdržnega zlitja sodne veje oblasti z zakonodajno. Kazenski sodnik mora zato ob interpretaciji množinske oblike prepovedane posledice (četudi ta morebiti predstavlja zakonodajno napako) dosledno spoštovati njen semantični pomen in kljub vsej njeni togosti sprejeti razlago, da mora storilec za podanost takšnega kaznivega dejanja izvršiti prepovedano posledico v uzakonjeni množinski obliki.

3.3. Razlaga množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah

Tako v pravni teoriji, kot sodni praksi, je skladno z navedenim (skoraj nesporno) zastopano stališče, da temeljno razlagalno metodo kazenskopravnih določb predstavlja jezikovna metoda, saj predstavlja ustavnoskladno razlago in spoštuje načelo zakonitosti. Navedeno pomeni, da je potrebno pomen zakonskega besedila vselej primarno iskati v slovnični analizi njegovih jezikovnih znakov, pri čemer razlagalec s hkratno aplikacijo drugih metod razlage ne sme prestopiti besednega pomena pravnega pravila. V zvezi s pojavom prepovedane posledice v množini jezikovna metoda narekuje, da raba samostalnika v množinski obliki pomeni, da zakonodajalec za nastop prepovedanega stanja zahteva izvršitveno ravnanje storilca, ki izpolnjuje množinsko prepovedano posledico. V kolikor pa storilec s svojim ravnanjem (storitvijo ali opustitvijo) deluje le zoper enega izmed elementov množinskosti, množinski zakonski znak ni izpolnjen.

Takšna (semantično toga) razlaga se sicer nemalokrat izkaže kot logični absurd, zato je jo težko potrditi tudi skozi prizmo logične metode. Stališče, da neko kaznivo dejanje ni podano, ker je

⁷³ *Ibidem*, str. 497-499.

storilec izpolnil zgolj edninsko prepovedano posledico, ne pa uzakonjene množinske, posebej kadar tako ravnanje predstavlja visoko stopnjo neprava ter zavržnosti, se namreč pogosto kaže kot kriminalitetno nesmiselno in logično nepodkrepljeno. V primerih, ko se razlagalec znajde na razpotju med rešitvijo, ki mu jo na eni strani ponuja jezikovna, na drugi pa logična razlaga pravnega pravila, tipično odgovor išče še v namenski razlagi, s katero želi razbistriti nastalo zagato.

Kot že rečeno, jezikovno podkrepljena razlaga v kazenskem pravu navadno posebej konkurirajoče trči ravno ob teleološko metodo razlage, ki osrednjo vlogo pripisuje (samo)oklicanemu namenu zakonskega besedila. Ob predstavljenih izhodiščih pravne teorije in sodne prakse je mogoče zaključiti, da niti namensko osvetljena razlaga ne sme kar sama po sebi ustvariti nove inkriminacije, če takšnega stališča ne ponuja tudi jezikovni okvir kazenskopravne določbe. Teleološko metodo razlage je sicer v kazenskem pravu potrebno uporabljati posebej previdno tudi, kadar bi zaradi svojega razširjajočega razlogovanja lahko nasprotovala prepovedi analogije (*lex stricta*) ter s tem nedopustno širila polje neprava. Poleg navedenega pa je v pravni teoriji zaslediti stališče, da je v zvezi z razlago zakonskih znakov kaznivega dejanja vsekakor potrebno zavrniti uporabo koncepta supremacije teleološke interpretacije. V kolikor predstavljen pogled apliciramo na rabo množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah, pa je potrebno izpostaviti sledeče. Četudi preko namenske metode predpostavljamo, da zakonodajalec z uporabo množin ni zasledoval omejevanja dometa inkriminacij, pač pa takšna nedosledna formulacija predstavlja njegovo redakcijsko napako (tj. da ob snovanju zakonskega besedila ni imel v mislih, da mora za podanost kaznivega dejanja nastopiti prepovedana posledica v množinski obliki, pač pa je želel inkriminirati že pojav edninske posledice), ni mogoče sprejeti zaključka, da za kaznivost dejanja zadostuje pojav prepovedanega stanja v edninski obliki. Opisan teleološki koncept namreč ni podprt s strogo semantično razlago, zato ga je potrebno zavrniti, saj bi pomenil nedopustno korekcijo (pokroviteljsko) identificirane zakonodajne napake, hkrati pa bi predstavljal širitev polja neprava s strani organa (sodne veje oblasti), v domeno katerega opredeljevanje kaznivih dejanj brez dvoma ne sodi.

Sklepno je torej potrebno zavzeti stališče, da (vsaka) raba prepovedane posledice v množinski obliki v inkriminacijah narekuje razlago, da je kaznivo dejanje s takšno formulacijo podano edino v primeru, ko storilec z izvršitvenim ravnanjem doseže prepovedano stanje v množinski razsežnosti. *A contrario* pa velja, da v kolikor storilec ravna zoper le enega izmed elementov množinske prepovedane posledice, takšnega konkretnega dejanskega stanu ni mogoče subsumirati pod zakonski dejanski stan, ki zahteva pojav prepovedane posledice v množinski obliki. Zgolj opisano naziranje je skladno tudi z načelom zakonitosti v kazenskem pravu, predstavljena razlaga pa je kot taka edina ustavnoskladna.

4. RABA MNOŽINSKIH OBLIK PREPOVEDANE POSLEDICE V INKRIMINACIJAH

4.1. Opredelitev ključnih pojmov

Pojem prepovedane posledice v kazenskem pravu poleg opisa subjekta in izvršitvenega ravnanja predstavlja tipično okoliščino, povezano z zunanjo pojavnostjo deliktnega dogajanja. Našteti elementi tvorijo objektivno bit kaznivega dejanja, skupaj s subjektivno bitjo pa sestavljajo bit kaznivega dejanja, ki opredeljuje nepravo določenega ravnanja. Za prepovedano posledico je značilno, da v zunanjem svetu povzroči spremembo ali vsaj nastanek (nevarnega) stanja. Prepovedana posledica se torej odraža kot učinek izvršitvenega ravnanja storilca, tj. kot posledica storitve ali opustitve, ki je navzven zaznavna. Posamezne inkriminacije posebnega dela izrecno ali molče določajo, katero prepovedano posledico mora storilec z izvršitvenim dejanjem doseči, da bo mogoče govoriti o izvršitvi kaznivega dejanja. Nastanek posledice praviloma pomeni poškodbo neke kazenskopravne dobrine (*poškodbena kazniva dejanja*), v nekaterih primerih pa za podanost kaznivega dejanja zadošča že (konkretna ali abstraktna) ogrožitev zavarovane dobrine (*ogrožitvena kazniva dejanja*).⁷⁴

Magistrsko diplomsko delo se ukvarja s tisto vrsto prepovedanih posledic, ki se v inkriminacijah pojavljajo v množinski obliki. Slednje pomeni, da je zakonodajalec nekatere izmed prepovedanih posledic, ki s slovničnega vidika tipično predstavljajo samostalnik, pogosto v kombinaciji s pridevnikom, opredelil v množini. Obravnavana slovnična kategorija označuje število samostalnika oziroma pridevnika, pri čemer slovenski jezik pozna tri števila: ednino, (skoraj izjemno) dvojino in množino. Pretežni delež samostalnikov in pridevnikov je števnih oziroma troštevilskih, kar pomeni, da slovenski jezik pozna njihovo edninsko, dvojinsko in množinsko različico.⁷⁵ Števnost torej predstavlja slovnično lastnost, ki jo lahko ponazarjajo glavni števnik (ena knjiga, dve knjigi, tri knjige) ali drugi izrazi količine (nekaj knjig, veliko knjig).⁷⁶

Množinska oblika samostalnika, pogosto s spremljajočim pridevnikom, se v inkriminacijah posebnega dela KZ-1 navadno pojavlja za opredelitev prepovedane posledice (npr. določba I. odstavka 211. člena KZ-1 govori o *spravljanju drugega v zмотo z lažnim prikazovanjem ali prikrivanjem »dejanskih okoliščin«*), mestoma pa zakonodajalec množinsko obliko uporablja tudi za določitev drugih elementov zakonskega besedila, kot bolj eksaktno prikazano v okviru nadaljnje analize posameznih inkriminacij posebnega dela KZ-1 v razdelku 4.3.

⁷⁴ Bavcon, Šelih, Korošec, Ambrož, Filipčič: KAZENSKO PRAVO, SPLOŠNI DEL (2014), str. 174-177; Valenčič: Prepovedana posledica ali objektivni pogoj kaznivosti pri izbranih inkriminacijah (2018), str. 1123-1136.

⁷⁵ Hribar: Ednina, dvojina ali množina? (2010), str. 31.

⁷⁶ Hribar: Števnost in neštevnost samostalnikov (2015), str. 43.

4.2. Problematika rabe množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah

Sestavljavci novega, dogmatično natančnega in poglobljenega Velikega znanstvenega komentarja posebnega dela KZ-1⁷⁷ so ob svojem delu identificirali številne teoretske probleme ter sistemske posebnosti slovenskega kazenskega materialnega prava. Med temi Korošec kot »posebno žgočo točko« izpostavlja mrgolenje množinskosti v zvezi z opisovanjem prepovedane posledice (ob obstoju edninske alternative v slovenskem jeziku), neredko v kombinaciji z uporabo nedovršnih glagolov (ob dovršni različici v slovenščini) za opis izvršitvenega ravnanja, mestoma pa se množinska oblika pojavlja tudi pri opredelitvi objektivnega pogoja kaznivosti. Navedeni avtor opozarja, da je v primeru rabe tovrstnih zakonodajnih posebnosti potrebno dosledno spoštovati načelo zakonitosti ter pri njihovi razlagi ostati strogo znotraj meja jezikovnega sporočila. Kljub temu analiza domače sodne prakse razkriva, da sodišča tovrsten zakonodajni spodrseljaj interpretirajo samovoljno, predvsem pa nekonsistentno – neredko kolektivnost oziroma množinskost inkriminacij preprosto prezrejo (včasih brez vsakršnega argumenta, včasih z razlogovanjem, ki je nevzdržno), jo mestoma zaobidejo, ali pa za kaznivost striktno zahtevajo kolektivnost dejanja oziroma množinsko obliko prepovedane posledice. Korošec zato zaključuje, da »nedovršni glagoli in množinske samostalniške oblike potiskajo posebni del slovenskega kazenskega prava v kaotičnost, njihova raba pa kaže na brezglavost«.⁷⁸

Kot sicer izpostavljeno na več mestih v Velikem znanstvenem komentarju posebnega dela KZ-1,⁷⁹ med drugim avtorici Kogovšek Šalamon in Filipčič v okviru komentarja 113. člena KZ-1 v zvezi z obravnavo prepovedane posledice v množinski obliki navajata, da je sleherno zakonsko dikcijo potrebno interpretirati ob upoštevanju vseh razsežnosti načela zakonitosti v kazenskem pravu ter vselej poseči po razlagi, ki je obdolžencu v korist. Konkretno v zvezi z razlago množinskih samostalnikov ter nedovršnih glagolov opozarjata na dejstvo, da bi zakonodajalec v primerih, ko slovenski jezik pozna njihove edninske oziroma dovršne različice, slednje lahko in moral uporabiti, če bi želel inkriminirati pojav ene prepovedane posledice oziroma enkratnega izvršitvenega ravnanja. V tem oziru ostro kritizirata stališče, ki se tako v sodni praksi, kot pravni teoriji nemalokrat pojavi, da za podanost delikta zadošča zgolj del dejavnosti oziroma prepovedane posledice, ki jo v svojem opisu zahteva posamezna inkriminacija. Pravosodje namreč z jezikovno in logično ekvilibristiko ni upravičeno širiti represije iz nedovršnih opisov in množin prepovedanih posledic na zgolj dovršno ravnanje in edninsko posledico, toliko bolj sporno pa je takšno predpostavlanje, kadar se smatra za samoumevno. Morebitno raztezanje polja neprava je namreč v

⁷⁷ Korošec, Filipčič, Zdolšek (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 1. KNJIGA (2018); Korošec, Filipčič, Zdolšek (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 2. KNJIGA (2019); Korošec, Filipčič, Zdolšek (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 3. KNJIGA (2019).

⁷⁸ Korošec: Pregled temeljnih teoretskih problemov posebnega dela KZ-1 (2018), str. 1091-1101.

⁷⁹ Korošec, Filipčič, Zdolšek (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 1. KNJIGA (2018); Korošec, Filipčič, Zdolšek (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 2. KNJIGA (2019); Korošec, Filipčič, Zdolšek (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 3. KNJIGA (2019).

izključni domeni zakonodajalca, v kolikor pa v njegove čevlje s pomočjo (nedovoljenih) metod razlage stopi sodišče, je takšno postopanje nedopustno tudi z vidika pravil o delitvi oblasti.⁸⁰

V izogib morebitnim nejasnostim je potrebno poudariti, da se magistrsko diplomsko delo osredotoča na rabo množinskih oblik (predvsem samostalnikov) prepovedane posledice, ki se, kot omenjeno, v inkriminacijah pogosto pojavljajo v kombinaciji z nedovršnimi glagoli, s katerimi je opredeljeno izvršitveno ravnanje. V izogib dvomom na tem mestu velja artikulirano pojasniti, da se glagoli v nedovršni obliki (namesto dovršne) v inkriminacijah torej uporabljajo za opis izvršitvenega ravnanja, medtem ko se množinske (samostalniške) oblike (namesto edninskih alternativ) pojavljajo z namenom označitve prepovedane posledice, tj. učinka izvršitvenega ravnanja storilca, ki povzroči zaznavno spremembo ali nastanek nevarnega stanja v zunanjem svetu. Nedovršni opisi izvršitvenega ravnanja tipično implicirajo na kolektivnost delikta⁸¹, ki v samem bistvu predstavlja dogmatično precej podobno zagato, kot množinske prepovedane posledice. Magistrska naloga tudi rabo nedovršnih glagolov mestoma omenja, vendar zgolj ilustrativno, saj ta tematika presega vsebinski okvir predmetnega dela, ki se osredotoča zgolj na rabo množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah.

Nadalje je potrebno ob navezavi na že predstavljeno razpravo o (ne)skladnosti rabe množinskih oblik prepovedane posledice z načelom zakonitosti⁸² ter na vsebinski sklop o njihovi pravilni

⁸⁰ Kogovšek Šalomon, Filipčič v: Korošec, Filipčič, Zdolšek (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 1. KNJIGA (2018), str. 246-256.

⁸¹ Tako v (domači in tuji) pravni teoriji, kot sodni praksi, se je več ali manj uveljavilo stališče, da gre v primeru kolektivnega delikta, ki zajema niz ponavljajočih se dejavnosti ali ravnanj, za navidezni realni stek, torej za zgolj eno kaznivo dejanje. Na drugi strani pa se odpira vprašanje, ali za dokončanje kolektivnega kaznivega dejanja zadostuje zgolj eno samo (dovršno) ravnanje. V zvezi z navedenim se je uveljavilo (večinsko) stališče, da je kaznivo dejanje dokončano, če je objektivno podan vsaj enkratni primer ravnanja, pod pogojem, da je storilcu dokazan še subjektivni element obrtnosti, tj. da je storilcu mogoče očitati, da je imel namen prepovedano dejavnost ponavljati tudi v nadalje, da jo je izvrševal poklicno ali iz navade. Del pravne teorije takšno (površno in dogmatično vprašljivo) stališče kritizira, saj opisana rešitev zanika načelo zakonitosti in zanemarja jezikovno metodo kot osrednjo metodo razlage kazenskopravnih norm. Če zakonsko besedilo z nedovršnim opisom namreč zahteva večkratno ravnanje oziroma aktivnost, ni nobenega razloga za širitev cone neprava na način, da za dokončanje (kolektivnega) delikta zadostuje že enkratno ravnanje. V kolikor bi zakonodajalec takšno inkriminacijo želel uzakoniti, bi jo moral tudi opredeliti skladno z zahtevami načela zakonitosti. Kadar pa (ob obstoju dovršne alternative) izvršitveno ravnanje označi z nedovršnim glagolom, morajo organi sodne veje oblasti za dokončanje kaznivega dejanja zahtevati kolektivnost ravnanja, nikakor pa ne smejo poseči po (ekstenzivni) razlagi, ki je obdolžencu v škodo. Poleg navedenega se pri kolektivnih deliktih tipično odpira tudi razprava o možnosti rabe instituta poskusa v primerih, ko do storilčevega izvršitvenega ravnanja pride zgolj enkrat (torej pride do ravnanja v dovršni obliki, čeprav je zakonodajalec določil zakonski znak v nedovršni obliki). V zvezi z navedenim je vzpostavljeno (več ali manj enotno) stališče o načelni nezdržljivosti koncepta poskusa in kolektivnega delikta, s katerim zakonodajni organ (teleološko) očitno in jasno vztraja pri neki dejavnosti, medtem ko ne zasleduje inkriminiranja le drobca dejavnosti oziroma posamičnega ravnanja. V tem oziru se je zato oblikovalo naziranje, da bi kaznivost poskusa v primeru kolektivnih kaznivih dejanj izvotlila zakonodajalčev cilj, ki se upoštevač jezikovno razlago zakonskega besedila kaže v kaznivosti (edino) niza ponavljajočih se izvršitvenih ravnanj oziroma storilčeve kontinuirane dejavnosti. Več:

1. Šepec: Kolektivno kaznivo dejanje – teoretična dilema v slovenski kazenski teoriji in praksi (2017), str. 6-8.
2. Šošić: Kolektivno kaznivo dejanje (2013), str. 18-19.
3. Roxin: STRAFRECHT: ALLGEMEINER TEIL. BD. 2, BESONDERE ERSCHEINUNGSFORMEN DER STRAFTAT (2003), str. 879-880.

⁸² Glej razdelek 2.3.

razlagi⁸³ strnjeno ponoviti naslednje. Edina metoda razlage, ki ne nasprotuje načelu zakonitosti v kazenskem pravu, in je kot taka edina ustavnoskladna, je jezikovna razlagalna metoda, kateri tako pravna teorija, kot sodna praksa, v zvezi z interpretacijo kazenskopравnih določb pripisujeta temeljni pomen. Navedeno pomeni, da strogo semantični pomenski okvir prepovedanih posledic v množinski obliki ne dopušča drugačne razlage, kot da mora storilec za kaznivost dejanja izpolniti množinsko prepovedano posledico. Ravnanje zoper zgolj enega izmed elementov množinskega zakonskega znaka, pa na drugi strani za podanost kaznivega dejanja ne zadostuje. Problemsko polje obravnavane tematike se kaže v tem, da sodna veja oblasti takšno rešitev zagovarja skoraj izjemoma, medtem ko se pogosteje zavzema za razlago, da namen zakonodajalca zagotovo ni bila inkriminacija množinske posledice, pač pa je takšno zakonsko besedilo plod redakcijske napake, ki jo je mogoče (oziroma celo potrebno) sanirati s pomočjo (nedopustnih) razlagalnih metod.⁸⁴ Takšno stališče pa je kratkovidno in dogmatično nevzdržno, saj prezre osnovno sporočilo ustavnega načela zakonitosti, tj. da je (pisna, natančna in vnaprejšnja) določitev zakonskih znakov kaznivih dejanj in sankcij zanje v izključni domeni zakonodajalca, in ne sodne veje oblasti.

Kot omenjeno, se ukrepi kazenskopравne narave značilno sprožajo pod predpostavko izpolnitve prepovedane posledice, ki ima učinek v zunanjem svetu. Izjemoma pa do kazenskopравne reakcije lahko pride tudi v situacijah, ko storilec še ne povzroči prepovedane posledice, začne pa z izvrševanjem zakonskih znakov kaznivega dejanja – v opisanem primeru je mogoča razprava o rabi instituta poskusa izvršitve kaznivega dejanja.⁸⁵ Zakonski okvir poskusa je opredeljen v 34. členu KZ-1, ki določa, da *»kdor je naklepno kaznivo dejanje začel, pa ga ni dokončal, se kaznuje za poskus, če je to kaznivo dejanje, za katero se smejo po zakonu izreči tri leta zapora ali hujša kazen; za poskus drugih kaznivih dejanj pa samo, če zakon izrecno predpisuje, da je kazniv tudi poskus«*.⁸⁶ O konstrukciji poskusa je skladno s pravno-teoretičnimi dognanji mogoče govoriti takrat, ko storilec začne izpolnjevati katerega izmed zakonskih znakov kaznivega dejanja, ne uresniči pa tudi prepovedane posledice (objektivna stran poskusa), hkrati pa mora biti izražena njegova volja za uresničitev prepovedane posledice (subjektivna stran poskusa).⁸⁷

Razprava o podanosti poskusa bi bila pri inkriminacijah, ki imajo prepovedano posledico opredeljeno v množinski obliki, načeloma mogoča v primerih, ko storilčevo izvršitveno ravnanje učinkuje zgolj zoper en element množinske prepovedane posledice, če je imel storilec naklep uresničiti prepovedano posledico v množinski razsežnosti, ter če gre za kaznivo dejanje s prepisano kaznijo treh let zapora ali hujšo kaznijo, ali če zakon izrecno prepisuje kaznivost poskusa. Kadar torej zaradi zakonodajne rabe množinskih oblik prepovedane posledice ni mogoče govoriti o obstoju kaznivega dejanja (v dokončani obliki), izpolnjeni pa so preostali zgoraj naštetih pogoji, se

⁸³ Glej razdelek 3.3.

⁸⁴ Več o povzetem stališču sodne prakse v razdelku 4.4.

⁸⁵ Bavcon, Šelih, Korošec, Ambrož, Filipčič: KAZENSKO PRAVO, SPLOŠNI DEL (2014), str. 174.

⁸⁶ Prvi odstavek 34. člena KZ-1.

⁸⁷ Bavcon, Šelih, Korošec, Ambrož, Filipčič: KAZENSKO PRAVO, SPLOŠNI DEL (2014), str. 324.

odpira vprašanje, ali je mogoče govoriti o poskusu izvršitve kaznivega dejanja. Pri tem se je najprej potrebno navezati na že obravnavano⁸⁸ razpravo o možnosti poskusa v primerih kolektivnih kaznivih dejanj, pri katerih zakonodajni organ z nedovršnim opisom izvršitvenega ravnanja inkriminira niz ponavljajočih se ravnanj oziroma dejavnosti. Ob tovrstnih kaznivih dejanjih se je namreč v pravni teoriji izoblikovalo mnenje, da je potrebno zaradi zakonodajalčevega očitnega vztrajanja pri kolektivnosti zavrniti tudi morebitno rabo instituta poskusa, saj bi njegova kaznivost izvotlila zakonodajalčev (domnevno) zasledovan cilj, da želi inkriminirati zgolj nedovršni pojav izvršitvenega ravnanja, ne pa tudi dovršnega oziroma enkratnega ravnanja.⁸⁹ Ker se fenomen rabe množinskih (samostalniških) oblik sooča z dogmatično sorodnimi zapleti, kot nedovršni opisi izvršitvenega ravnanja, magistrska naloga zavzema stališče, da je tudi pri razpravi o vprašanju konstrukcije poskusa v primerih množinskih prepovedanih posledic potrebno sprejeti opisano rešitev. Ker jezikovna metoda množinskih posledic sporoča, da je zakonodajalec inkriminiral (le) pojav množinskega prepovedanega stanja, ni pa želel doseči tudi kaznivosti edninske posledice, bi pravosodje z rabo instituta poskusa v tovrstnih primerih njegova prizadevanja praktično izjalovilo. Če bi torej sodišče z opiranjem na poskus kot kaznivo spoznalo tudi edninsko prepovedano posledico, bi s tem stopilo v čevlje zakonodajalca ter v nasprotju z načelom zakonitosti poseglo onkraj meja (domnevno) zasledovanega inkriminiranja.

Vsled navedenega torej magistrska diplomska naloga v primerih, ko je zakonodajalec prepovedano posledico opredelil v množinski razsežnosti, sprejema razlago, da razprava o poskusu izvršitve tovrstnih kaznivih dejanj že na pojmovni ravni ni mogoča. Hkrati pa je takšno razpravo potrebno zavrniti zaradi neskladja z načelom zakonitosti, saj bi konstrukcija poskusa v opisanih primerih predstavljala nevzdržno širitev polja neprava z množinske na edninsko prepovedano posledico.

Pred obravnavo posameznih kaznivih dejanj posebnega dela KZ-1 velja opozoriti še na naslednjo zanimivo okoliščino. Kadar v okviru posamezne inkriminacije naletimo na rabo množinske prepovedane posledice, se tipično odpre vprašanje, ali je zakonodajalec inkriminiral pojav edninske ali množinske oblike, medtem ko razpravo o morebitni rabi dvojine navadno zanemarimo. Včasih pa se zaradi opredelitve prepovedane posledice v določenem sklonu (najpogosteje rodilniku, kot konkretnije predstavljeno v okviru sledečega vsebinskega sklopa) odpira celo vprašanje, ali je zakonodajni organ morebiti inkriminiral prepovedano posledico v dvojini. Tudi v opisanem primeru pa je potrebno po stališču magistrske diplomske naloge vztrajati pri razlagi, ki je obdolžencu v korist (*in dubio pro reo*), tj. da nejasna raba slovničnega števila (dvojine oziroma množine) pomeni, da zakonodajalec za podanost kaznivega dejanja izrecno zahteva pojav prepovedane posledice v množinski (in ne tudi dvojinski ali celo edninski) razsežnosti, kot bolj konkretno opredeljeno v nadaljevanju.

⁸⁸ Glej opombo št. 81.

⁸⁹ Šepec: Kolektivno kaznivo dejanje – teoretična dilema v slovenski kazenski teoriji in praksi (2017), str. 6-8.

4.3. Raba množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah posebnega dela KZ-1

V nadaljevanju so ilustrativno⁹⁰ analizirani izbrani primeri uporabe pojmov ter besednih zvez v množinski obliki (ob obstoječi edninski alternativi), ki se pojavljajo kot opredelitve prepovedane posledice ali drugih zakonskih znakov v okviru inkriminacij posebnega dela KZ-1.

4.3.1. Kaznivo dejanje trgovine z ljudmi

KZ-1 v 113. členu opredeljuje kaznivo dejanje trgovine z ljudmi, pri čemer je zakonodajni organ (v kombinaciji z nedovršnimi glagoli za opis izvršitvenega ravnanja) uporabil številne samostalnice v množinski obliki kot opredelilne dele biti kaznivega dejanja, npr. v I. odstavku: *zaradi trgovine z »organi«, s človeškimi »tkivi«*, v III. in IV. odstavku: *trgovine z »ljudmi«*. Izpostavljeni pojmi predstavljajo številne samostalnice, ob katerih je imel zakonodajalec na voljo tudi njihovo edninsko obliko, vendar je (iz neznanega razloga) izbral množinske ustreznice teh zakonskih znakov.

Avtorici Kogovšek Šalamon in Filipčič ugotavljata, da inkriminacija iz IV.⁹¹ odstavka 113. člena predstavlja kolektivni delikt, saj je zakonodajalec za opis izvršitvenega ravnanja uporabil nedovršno obliko glagola (*»uporablja«*), kolektivnost pa je izražena tudi z množinsko obliko samostalnika (*»storitve«*). Po mnenju avtoric omenjeno kaznivo dejanje skladno z jezikovno razlago ni dokončano v primeru zgolj enkratne uporabe ene storitve žrtve trgovine z ljudmi, pač pa mora biti podana serijska protipravna dejavnost. Kriminalitetno-politično se takšno omejevanje sicer zdi nesmiselno, veliko bolj verjetna pa je razlaga, da intelektualno površna uporaba nedovršnega glagola in množinske oblike samostalnika predstavljata zakonodajno napako. Ne glede na navedeno pa po stališču navedenih avtoric skladno z načelom zakonitosti ni dopustno poseči po razlagi, ki bi bila obdolžencu v breme,⁹² tj. razlaga, da je kaznivo dejanje trgovine z ljudmi (ob hkratnem obstoju vseh drugih potrebnih predpostavk) podano v primeru trgovine z (enim) organom, (enim) človeškim tkivom ali uporabe (ene) storitve žrtve trgovine z ljudmi. Glede na doslej predstavljene ugotovitve o pravilni razlagi prepovedanih posledic v množinski obliki je mnenju omenjenih avtoric mogoče v celoti pritrčiti.

4.3.2. Kaznivo dejanje prepovedane tvorbe živih bitij

Raba samostalniške v kombinaciji s pridevniško množino⁹³ se pojavlja tudi v okviru opisa kaznivega dejanja prepovedane tvorbe živih bitij iz 114. člena KZ-1. Konkretno zakonodajalec v I.

⁹⁰ V nadaljevanju naštetih kaznivih dejanj torej ne predstavljajo vseh primerov rabe množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah posebnega dela KZ-1, pač pa zgolj nekatere izmed obstoječih.

⁹¹ Mestoma tudi v okviru ostalih odstavkov 113. člena KZ-1.

⁹² Kogovšek Šalamon, Filipčič v: Korošec, Filipčič, Zdolšek (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 1. KNJIGA (2018), str. 246-256.

⁹³ Poleg številnih drugih dogmatičnih nedoslednosti in terminoloških nejasnosti v okviru iste inkriminacije, ki so plod vprašljive zakonodajne tehnike. Več Korošec, Vodičar: Prepovedana tvorba živih bitij v KZ-1 (2017), str. 8-12, 83.

odstavku uporabi pojem sodelovanja pri »poskusih« izdelovanja, v II. odstavku govori o ustvarjanju »človeških zarodkov«, zamenjevanju pomembnih »človeških delov telesa ali organov«, v IV. o raziskovanju na »človeških zarodkih«, v V. odstavku pa uporabi dikcijo, kdor daje na razpolago »objekte, pripomočke ali tvarine za izdelavo živih bitij ali njihovo križanje« ter govori o pridobivanju »sodelavcev«. Brez poglobljenega jezikovnega utemeljevanja je mogoče zaključiti, da bi lahko zakonodajni organ namesto množinskih oblik uporabil edninske alternative za označitev prepovedanih posledic (*poskus, človeški zarodek, človeški del telesa ali organ, objekt, pripomoček, tvarina, živo bitje, sodelavec*), saj razsežnosti slovenskega jezika to možnost dopuščajo. S tem zakonodajalec ne bi puščal dvoma glede vprašanja, kakšno količino oziroma serijo posledic zahteva za podanost kaznivega dejanja.

Korošec in Vodičar opozarjata, da je raba množinskih oblik v 114. členu KZ-1 deluje »kontraproduktivno, shizoidno in paradoksalno«, saj si zakonodajalec v okviru te določbe sicer (četudi neposrečeno) prizadeva uzakoniti čim širši domet inkriminacije, z rabo množine pa ga hkrati oži.⁹⁴ Ker je pravodajalec imel na voljo edninsko različico zgoraj naštetih prepovedanih posledic, pa jih ni uporabil, je glede na zakonsko besedilo jasno, da mu pojav zgolj enega človeškega zarodka, zamenjevanje le enega dela človeškega telesa ali organa za obstoj kaznivega dejanja ne zadošča, pač pa od storilca zahteva nastop množinskost oziroma nastop serije posledic. Takšna razlaga je brez dvoma nasprotna zaključku, do katerega pridemo s pomočjo zgodovinske in teleološke metode razlage, zato sta navedena avtorja mnenja, da imamo tudi v okviru obravnavane inkriminacije opraviti s površnim in nepremišljenim zakonodajnim spodrslijajem.⁹⁵

Navedenima avtorjema je potrebno pritrditi, da opisana zakonska formulacija najverjetneje predstavlja zakonodajno napako. Poleg navedenega pa je glede vsebine inkriminacije 114. člena KZ-1 na mestu razprava o etični vprašljivosti takšne ureditve. Izpostaviti velja, da npr. ustvaritev zgolj enega človeškega zarodka (in ne večih), ki je povezan s sodelovanjem pri poskusih križanja človeka ali drugih vrst, brez dvoma predstavlja takšno stopnjo neprava, ki legitimno utemeljuje kazenskopravno reakcijo. Takšno ravnanje se namreč smatra za človeku objektivno nevarno ter je splošno prepoznano kot zavržno. Zato ni jasno, zakaj zakon za kaznivost zahteva pojav več kot enega človeškega zarodka, potrebno pa se je pridružiti pozivom k zakonodajni spremembi.

4.3.3. Kaznivo dejanje neupravičene osebne preiskave

KZ-1 v I. odstavku 136. člena določa, da kaznivo dejanje neupravičene osebne preiskave izvrši, kdor neupravičeno preišče drugega ali stvari, ki jih ima ta na sebi ali s seboj. Pravodajalec je torej v navedeni normi uporabil množinsko obliko samostalnika (»stvari«), in ne edninske (»stvar«), četudi ta v slovenskem jeziku obstaja in se uporablja.

⁹⁴ Korošec, Vodičar: Prepovedana tvorba živih bitij v KZ-1 (2017), str. 8-12, 83.

⁹⁵ Korošec, Vodičar v: Korošec, Filipčič, Zdolšek (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 1. KNJIGA (2018), str. 257-274.

Deisinger komentira, da se osebna preiskava nanaša na »*telesni pregled druge osebe in na stvari, ki jih ima ta oseba na sebi (oblačila, obutev, invalidski pripomočki) ali s seboj (kovčki, aktovke in tudi prevozen sredstva od kolesa do avtomobila)*«. ⁹⁶ Omenjeni avtor torej govori o stvareh v množinski obliki, ki jih ima oseba na sebi ali s seboj, prav tako pa kot primere zanje izrecno našteva predmete v množini. Uporabe samostalnika v množini posebej ne problematizira, zato ni jasno, ali fenomen preprosto spregleda, ali smatra, da je za izvršitev kaznivega dejanja potrebna preiskava vsaj treh stvari.

Ob doslednem spoštovanju načela zakonitosti ter s pomočjo jezikovne razlage zakonskega beseda pridemo do zaključka, da je kaznivo dejanje podano zgolj v primeru, ko storilec preišče vsaj tri stvari, medtem ko preiskava zgolj ene ali dveh stvari, ki jih ima preiskovanec pri sebi ali s seboj, za podanost kaznivega dejanja ne zadostuje. Kot omenjeno pri predhodnih primerih, so komentatorji določb 136. člena KZ-1 tudi v obravnavanem primeru skeptični glede množinskega omejevanja dometa delikta ter ocenjujejo, da raba tovrstnih samostalniških oblik najverjetneje predstavlja terminološko nedoslednosti oziroma zakonodajno napako. Ne glede na opisano pa je potrebno zavrniti vsako sklepanje, ki dopušča kazenskopravno reakcijo tudi v primeru preiskave ene ali dveh stvari preiskovanca, saj bi takšna razlaga pomenila širitev inkriminacije na edninsko posledico, kar je obdolžencu v škodo. ⁹⁷

4.3.4. Kaznivo dejanje kršitve nedotakljivosti stanovanja

Določba 141. člena KZ-1 v I. odstavku inkriminira neupravičen vstop v tuje stanovanje ali »*zaprte prostore*«, v II. odstavku pa prepoveduje neupravičeno preiskavo stanovanja ali prostorov iz I. odstavka. Zakonodajni organ je torej v besedilu I. in II. odstavka 141. člena uporabil pridevnik in samostalnik v množinski obliki, ne pa njune obstoječe edninske različice (zaprt prostor). Zaradi opisanega zakonodajnega postopanja se zastavlja vprašanje, ali je kaznivo dejanje po I. oziroma II. odstavku dokončano tudi, če storilec izvrši dejanje zoper en sam element znotraj množinske inkriminacije. Povedano drugače, na mestu je vprašanje, ali je kaznivo dejanje podano v primeru, če storilec neupravičeno vstopi v en ali dva tuja zaprta prostora ali tam opravi neupravičeno preiskavo.

V pravni teoriji ter sodni praksi v zvezi z rabo množinske oblike navedenega zakonskega znaka iz 141. člena KZ-1 še ni zaslediti nobene razprave. Ne glede na navedeno pa se je tudi pri razlagi omenjene določbe potrebno opreti na dosedanje ugotovitve in zavzeti stališče, da je kaznivo dejanje kršitve nedotakljivosti stanovanja skladno z načelom zakonitosti in jezikovno razlago podano šele ob vstopu v vsaj tri različne tuje zaprte prostore.

⁹⁶ Deisinger: KAZENSKI ZAKONIK, POSEBNI DEL S KOMENTARJEM, SODNO PRAKSO IN LITERATURO (2017), str.194.

⁹⁷ Bobnar, Filipčič, Korošec v: Korošec, Filipčič, Zdolšek (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 1. KNJIGA (2018), str. 628-636.

4.3.5. Kaznivo dejanje zlorabe osebnih podatkov

V zvezi s kaznivim dejanjem zlorabe osebnih podatkov iz 143. člena KZ-1 je mogoče ugotoviti, da je zakonodajalec v zakonskem besedilu (konkretno v I., III., IV. in V. odstavku omenjenega člena) kot kaznivo opredelil posredovanje ali javno objavo »osebnih podatkov«, torej je uporabil množino, in ne ednine - posredovanje ali javna objava (enega) »osebnega podatka«.

Po mnenju pravne teorije se brez dvoma tudi objava enega osebnega podatka lahko smatra za takšno kriminalno količino, ki utemeljuje kazenskopravno reakcijo, saj nekateri osebni podatki (npr. EMŠO, ki je enoznačni identifikator) omogočajo določljivost neke fizične osebe. Z drugimi besedami, za določitev identitete nekega subjekta ni (vedno) potrebno razpolagati z večjim številom osebnih podatkov, pač pa lahko že posamičen osebni podatek jasno priča o identiteti neke osebe, zato se opisana ureditev ne zdi smiselna. Ne glede na navedeno pa se je potrebno zavedati, da je zakonodajni organ ob obstoju edninske alternative v zakonskem besedilu opredelil pojem osebnih podatkov v množinski obliki, zato je upoštevajoč načelo zakonitosti pravilna edino razlaga, da objava ali posredovanje zgolj enega osebnega podatka ne pomeni dokončanja delikta po 143. členu KZ-1. V opisanem primeru bi bila po mnenju Šepca in Pirc Musarjeve mogoča kvečjemu razprava o poskusu, če bi storilec naklepno ravnal v smeri objave ali posredovanja večjega števila osebnih podatkov, dejansko pa bi objavil zgolj en osebni podatek. Kot bistveno pa izpostavljata, da bi moral zakonodajalec, v kolikor bi želel inkriminirati že objavo enega osebnega podatka, v zakonskem besedilu dosledno uporabiti pojem v ednini.⁹⁸ Opisanem stališču se v pretežnem delu pridružuje tudi predstavljeno naziranje magistrskega dela, z izjemo (vprašljivih) razmišljanj avtorjev o možnosti rabe instituta poskusa. Kot omenjeno, jezikovna razlaga množinskih zakonskih znakov narekuje, da je zakonodajalec ob snovanju tovrstnih inkriminacij zasledoval kaznivost pojava zgolj v množinski, in ne edninski razsežnosti. Poseganje po institutu poskusa, ki bi inkriminiral pojav prepovedane posledice v edninski obliki, pa torej domnevana prizadevanja zakonodajnega organa izjalovi, zato ga je zaradi zahtev načela zakonitosti pravilneje zavrniti.

Kot omenjeno, se pojem osebnih podatkov v množini pojavlja v I., III., IV. in V. odstavku 143. člena, zanimivo pa je zakonodajalec v II. odstavku uporabil edninsko obliko, in sicer govori o vdoru ali nepooblaščenem vstopu v računalniško vodeno zbirko z namenom, da pridobi kakšen »osebni podatek« (ednina). V II. odstavku je pojem osebnega podatka vezan na storilčev namen, kar pomeni, da je kaznivo dejanje podano, če je izkazan namen pridobitve (vsaj enega) osebnega podatka, storilcu pa zato ni potrebno očitati in dokazovati, da je imel namen pridobitve večjega števila osebnih podatkov.⁹⁹

⁹⁸ Šepc, Pirc Musar v: Korošec, Filipčič, Zdolšek (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 1. KNJIGA (2018), str. 700-728.

⁹⁹ *Ibidem*.

Opisana uporaba tako edninske, kot množinske oblike samostalnika ter spremljajočega pridevnika v okviru istega člena lahko kaže na zakonodajalčevo nekonsistentnost in površnost pri formiranju zakonskega besedila, kar bi utegnilo govoriti v prid stališču, da je bil njegov namen (v I., III., IV. in V. odstavku) inkriminirati tudi izvršitvena ravnanja, ki se nanašajo že na en osebni podatek kot prepovedano posledico. Bolj pravilna (ne pa nujno bolj verjetna) se zdi razlaga, da opisana distinkcija v številu kaže ravno na nasprotno in utemeljuje zahtevo po doslednem razlikovanju med primeri, kjer se za kaznivost zahteva pojav prepovedane posledice v samostalniški množini (npr. posredovanje ali javna objava vsaj treh osebnih podatkov), ter med primeri, ko za kazenskopravno reakcijo zadostuje že pojav edninske oblike (namen pridobitve enega osebnega podatka).

Drug obsežen problemski sklop v okviru določbe 143. člena KZ-1 se pojavlja v VI. odstavku, ki prepoveduje *javno objavo posnetkov ali sporočil druge osebe s seksualno vsebino brez privolitve te osebe*, kot že omenjeno v uvodnem delu tega magistrskega dela. KZ-1 v VII. odstavku istega člena uzakonja tudi kvalificirano obliko tega kaznivega dejanja, ki ga izvrši uradna oseba. V povzetem opisu sta v množinski obliki opredeljena zakonska znaka »posnetki« in »sporočila« druge osebe s seksualno vsebino, zato je potrebno po oceni Šepca in Pirc Musarjeve skladno z načelom zakonitosti (posebej upoštevajoč zahtevo po *lex certa*) in jezikovno metodo sprejeti razlago, da zakon za izvršitev kaznivega dejanja zahteva javno objavo vsaj treh posnetkov ali sporočil. V primeru objave zgolj enega posnetka ali sporočila pa je po mnenju omenjenih avtorjev mogoče govoriti kvečjemu o konstrukciji poskusa, in sicer pod pogojem, da je storilcu mogoče dokazati namen objave več posnetkov, čeprav mu je dejansko uspelo objaviti le enega. Avtorja pri tem pripominjata, da sodna veja oblasti ni upravičena širiti dometa inkriminacije z raztezanjem množinske oblike prepovedane posledice na edninsko, ali s pomočjo drugih metod razlage takšno rešitev morebiti smatrati za samoumevno, vse dokler zakonodajalec obstoječe formulacije zakonskega besedila ne spremeni.¹⁰⁰ Navedeno pomeni, da je tudi v okviru določbe VI. odstavka 143. člena KZ-1 potrebno dosledno vztrajati pri stališču, da javna objava enega posnetka ali sporočila s seksualno vsebino ne zadostuje za obstoj kaznivega dejanja. Hkrati pa se magistrsko delo, kot že omenjeno, zavzema za razlago, da je v primeru tovrstnih inkriminacij dogmatično nepravilno tudi poseganje po institutu poskusa.

V povezavi z inkriminacijo iz IV. odstavka 143. člena se je v tujini uveljavil izraz maščevalna pornografija (angl. *revenge porn*), saj storilec na svetovnem spletu - običajno razočarani bivši ljubimec z maščevalnimi vzgibi - brez privolitve oškodovanca objavi posnetek s seksualno vsebino. Posameznikova zasebnost kot ustavno varovana kategorija je s takšnim ravnanjem nesporno grobo okrnjena že z objavo zgolj enega posnetka ali sporočila z opisano vsebino. Z drugimi besedami, že objava enega samega erotičnega posnetka, ki se lahko nenadzorovano širi po spletnih portalih, je neizbežno na voljo za ogled ogromnemu številu ljudi, ki posnetek lahko celo trajno shranijo, brez dvoma predstavlja dovolj visoko stopnjo neprava za legitimno sprožitev ukrepov s področja

¹⁰⁰ *Ibidem.*

kazenskega prava. V praksi torej zahteva, da mora storilec za kaznivost objaviti vsaj tri različne posnetke ali sporočila s seksualno vsebino, predstavlja logični absurd,¹⁰¹ zato je na mestu poziv k odpravi te grobe zakonodajne napake.

4.3.6. Kaznivo dejanje prenašanja nalezljivih bolezni

Delikt iz 177. člena KZ-1, ki je sicer kljub relativno visoki doktrinarni kompleksnosti¹⁰² pravno-teoretično precej podhranjen, v I. in II. odstavku zajema uporabo številnih (samostalniških) množin, in sicer »predpisih«, »odredbah«, »bolnikov«, »nalezljivih bolezni« pri »ljudeh«, »ukrepe«, »kužnih bolezni«, »živalih«, pri čemer vsi izmed naštetih pojmov predstavljajo šteвне samostalnike ter pridevnik in v slovenščini poznajo edninsko alternativo.

Korošec in Valenčič izmed naštetih množinskih oblik pozornost posvečata predvsem delu opisa kaznivega dejanja v II. odstavku, ki inkriminira prenos kužnih bolezni pri živalih (zoonoz), katere se lahko prenesejo na ljudi. Poleg doktrinarne nejasnosti, ali del opisa »in s tem povzroči, da se kužna bolezen prenese na ljudi«, predstavlja morebiten objektivno pogoj kaznivosti¹⁰³, avtorja menita, da do nastanka prepovedane posledice, upoštevajoč jezikovno razlago, pride šele ob nevarnosti prenosa bolezni z živali na ljudi (torej na širši krog ljudi, ne zgolj na enega človeka). Morebitni objektivni pogoj kaznivosti je prav tako izpolnjen le v primeru prenosa zoonoze z živali na (vsaj tri) ljudi. Navedena avtorja pri tem opozarjata, da je takšna rešitev sicer neživljenjska in bi bila sprememba zakonskega besedila več kot smiselna, temeljna izhodišča materialnega prava pa do tedaj vseeno ne dopuščajo drugačne razlage obravnavane pravne norme.¹⁰⁴ Opisana rešitev je skladna tudi z rešitvijo, ki jo zagotavlja ta magistrska naloga, zato ji je potrebno pritrđiti.

4.3.7. Kaznivo dejanje neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog

KZ-1 v I. odstavku 186. člena kot zakonski znak določa »rastline ali substance, ki so razvrščene kot prepovedane droge ali nedovoljene snovi v športu, ali predhodne sestavine«, ki se uporabljajo za

¹⁰¹ Šepec: Novo kaznivo dejanje objave posnetkov ali sporočil s seksualno vsebino (»maščevalna pornografija«) - kritična analiza in dileme (2018), str. 51-67.

¹⁰² Npr. nerazrešena vprašanja o pravni naravi inkriminacije v smislu splošnega pojma kaznivega dejanja, konkretno o morebitnem objektivnem pogoju kaznivosti v naslednjih delih opisa kaznivega dejanja: »in s tem povzroči, da se nalezljiva bolezen razširi« ter »in s tem povzroči, da se kužna bolezen prenese na ljudi«. Več:

1. Korošec, Valenčič: Dogmatika kaznivega dejanja prenašanja nalezljivih bolezni po 177. členu KZ-1 (2018), str. 139-150.
2. Valenčič: Prepovedana posledica ali objektivni pogoj kaznivosti pri izbranih inkriminacijah (2018), str. 1123-1136.

¹⁰³ Tj. posebna (materialna) predpostavka kaznivosti, ki se pojavlja zunaj biti kaznivega dejanja in ne zahteva subjektivnega odnosa storilca.

¹⁰⁴ Korošec, Valenčič: Dogmatika kaznivega dejanja prenašanja nalezljivih bolezni po 177. členu KZ-1 (2018), str. 139-150.

izdelavo prepovedanih drog, torej so prepovedane posledice uzakonjene v množinski obliki, četudi so naštetih samostalniki in pridevniki števniki in torej v slovenskem jeziku poznajo tudi edninsko obliko.

Šepec ugotavlja, da se zgoraj naštetih izrazi tudi v področni zakonodaji (Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami¹⁰⁵, Zakon o ratifikaciji Mednarodne konvencije proti uporabi nedovoljenih snovi v športu¹⁰⁶ itd.) uporabljajo v množinski obliki, kar po mnenju navedenega avtorja govori v prid naziranju, da tudi posredovanje pri prodaji zgolj ene vrste droge (npr. grama ali vrečke kokaina) predstavlja izpolnitev zakonskega znaka, temu pa naj bi pritrjevali tudi teleološka in racionalna razlaga. Hkrati iz jezikovne metode razlage izhaja, da se izraza »rastline« in »substance« nanašata na množinske oblike »prepovedane droge ali nedovoljene snovi v športu, ali predhodne sestavine«. Po stališču omenjenega avtorja naj bi bilo za podanost torej delikta absurdno in nelogično zahtevati, da mora biti podano izvršitveno ravnanje z vsaj tremi (različnimi) rastlinami ali substancami, ki predstavljajo prepovedane droge, nedovoljene snovi v športu ali predhodne sestavine.¹⁰⁷

Za razliko od I. odstavka, kjer so uporabljene množinske oblike, je normodajalec v II. odstavku 186. člena KZ-1 uporabil pojme v ednini: »prepovedano drogo, ali nedovoljeno snov v športu, ali predhodno sestavino«. Kot že omenjeno pri obravnavi določb 143. člena KZ-1, bi lahko hkratna uporaba množinske in edninske oblike v okviru istega člena pomenila dvojje: (i) da zakonodajalčeva nekonsistentnost kaže na njegovo napako ter da v obeh primerih za kaznivost dejanja zadostuje že podanost enega elementa znotraj množinske inkriminacije, ali (ii) da distinkcija odraža resničen namen zakonodajalca, ki ga je potrebno upoštevati. Prva rešitev se zdi bolj verjetna, druga pa je pravilnejša, saj je skladna z načelom zakonitosti, jezikovno metodo ter predstavlja razlago, ki je obdolžencu v korist, saj ne širi dometa inkriminacije.

Poleg izpostavljene razlike II. odstavka 186. člena KZ-1 opredeljuje še dodatne zakonske znake v množinski obliki, in sicer govori o izvršitvi dejanja »v vzgojnih ali izobraževalnih ustanovah ali v njihovi neposredni bližini, v zaporih, v vojaških enotah, v javnih lokalih ali na javnih prireditvah« ter o uporabi »mladoletnih oseb« za izvrševanje dejanja. Šepec zatrjuje, da je kljub obstoju edninske alternative naštetih zakonskih znakov, dokončanje tega kvalificiranega kaznivega dejanja podano tudi ob prodaji droge v eni vzgojni ali izobraževalni ustanovi, zaporu, vojaški enoti, javnem lokalu ali na javni prireditvi. Svoje stališče utemeljuje z argumenti o nelogičnosti, absurdnosti, smešnosti in praktični neuporabnosti nasprotnih rešitev, ki bi za kaznivost zahtevala prodajo droge v vsaj treh vzgojnih ali izobraževalnih ustanovah, zaporih, vojaških enotah, javnih lokalih ali na

¹⁰⁵ Zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (ZPPPD), Uradni list RS, št. 108/99, 44/00, 2/04 – ZZdrI-A in 47/04 – ZdZPZ.

¹⁰⁶ Zakon o ratifikaciji Mednarodne konvencije proti uporabi nedovoljenih snovi v športu (MKUNSS), Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/07.

¹⁰⁷ Šepec: Analiza in dileme kaznivega dejanja proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami (2018), str. 101-133, 143-144.

javnih prireditvah.¹⁰⁸ Drugačnega mnenja pa je omenjeni avtor glede uporabe mladoletnih oseb pri izvrševanju dejanja, in sicer zavzame stališče, da zakonodajalec ob obstoju edninske alternative izrecno zahteva uporabo vsaj treh mladoletnih otrok, tipično v vlogi posrednikov ali kurirjev. Tej rešitvi v prid naj bi govorilo tudi dejstvo, da je zakonodajalec v istem odstavku uporabil tudi pojem mladoletne osebe v ednini, s katerim je opredelil žrtev kaznivega dejanja. Ker pa je nadaljevanju uporabil tudi množino v zvezi z uporabo mladoletnih oseb za izvrševanje kaznivega dejanja, je v tem primeru potrebno množinsko obliko, ob uporabi jezikovne in logične metode razlage, dosledno spoštovati.¹⁰⁹

Povzeto stališče Šepca glede pravilne interpretacije množinskih zakonskih znakov v okviru 186. člena KZ-1 je potrebno kritično ovrednotiti. Navedeni avtor namreč npr. ob komentiranju določbe VI. odstavka 143. člena (kljub temu, da se mu takšna rešitev zdi kriminaliteto-politično nevzdržna, logično absurda in neživljenjska) dosledno vztraja pri zahtevi, da se mora za obstoj kaznivega dejanja pojaviti prepovedana posledica v množinski razsežnosti, saj takšno razlago narekujejo načelo zakonitosti in jezikovna metoda razlage.¹¹⁰ Od opisanega stališča pa kljub temu (z izjemo uporabe »mladoletnih oseb«) odstopi ob razpravi o določbah 186. člena KZ-1, kjer mu za kaznivost zadostuje ravnanje zoper edninski element prepovedane posledice v množinski obliki, pri čemer se sklicuje na absurdnost in smešnost nasprotne rešitve, ki bi strogo sledila jezikovni razlagi. Opozoriti je potrebno, da avtor za svojo nekonsistentnost ne poda nobenega prepričljivega (razlikovalnega) argumenta, ki bi v okviru določbe 186. člena KZ-1 utemeljeval odmik od strogega semantičnega pomena jezikovnih znakov, hkrati pa v okviru VI. odstavka 143. člena KZ-1 za obstoj delikta dosledno zahteval pojav prepovedane posledice v množinski razsežnosti. Na podlagi dosedanjih ugotovitev magistrskega diplomskega dela je namreč potrebno pri razlagi, ki jo utemeljuje jezikovna metoda, vztrajati vselej in v zvezi z vsemi zakonskimi znaki, ki se pojavljajo v množinski obliki, zahtevati njihov pojav v množinski razsežnosti.

4.3.8. Kaznivo dejanje omogočanja uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu

Podobno kot v analizirani določbi 186. člena, KZ-1 tudi v 187. členu uporablja zakonske znake prepovedanih drog in nedovoljenih snovi v športu, vzgojnih in izobraževalnih ustanov, zaporov, vojaških enot, javnih lokalov in javnih prireditvah v množinski obliki. Poleg navedenega je zakonodajni organ v I. odstavku 187. člena KZ-1 inkriminiral dajanje prostorov na razpolago za uživanje prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu.

¹⁰⁸ Šepec: Množinski zakonski znaki v inkriminacijah kaznivih dejanj in pravljica metoda argumentacije (2017), str. 10-13.

¹⁰⁹ Šepec v: Korošec, Filipčič, Zdolšek (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 2. KNJIGA (2019), str. 175-210.

¹¹⁰ Glej razdelek 4.3.5.

Šepec v zvezi z množinsko oblika znaka »*prostore*«, podobno kot (v pretežni meri) komentira pojave samostalniških množin v 186. členu KZ-1, pripominja, da gre za »*bizarno zakonsko rabo množine, ki je očitna zakonodajna logična napaka*«. Prepričan je, da je kaznivo dejanje podano tudi v primeru, če da storilec na voljo zgolj en prostor za uživanje prepovedanih drog, zato bi moral pravodajalec pri določitvi tega zakonskega znaka uporabiti ednino.¹¹¹ V izogib ponavljanju se magistrska diplomska naloga glede povzetega mnenja sklicuje na prejšnje podpoglavje, v katerem je pojasnjeno, da Šepec ne poda prepričljivih razlogov za svoje nekonsistentno stališče o pravilni razlagi množinskih prepovedanih posledic. Na podlagi ugotovitev magistrskega dela pa bi bilo potrebno v vseh primerih rabe prepovedane posledice v množinski obliki vztrajati pri strogi jezikovni razlagi, torej tudi pri razlagi 187. člena KZ-1 striktno zahtevati množinsko posledico.

4.3.9. Kaznivo dejanje goljufije

Zakonodajalec v I. in VI. odstavku 211. člena KZ-1 v zvezi s spravljanjem drugega v zmoto govori o lažnem prikazovanju ali prikrivanju »*dejanskih okoliščin*«, v II. odstavku istega člena pa uporablja pojem lažnih oziroma pomembnih »*podatkov*« v množinski obliki. Kljub temu, da imata samostalnika okoliščine in podatki edninsko različico v slovenskem jeziku, je zakonodajalec uporabil njuno množinsko obliko, pri čemer ni mogoče zanesljivo sklepati, kaj je razlog za tovrstno zakonodajno odločitev.

Pravna teorija si zato z razlogom zastavlja vprašanje, ali zakon za podanost kaznivega dejanja zahteva prikazovanje ali prikrivanje več kot ene dejanske okoliščine. Takšen odgovor se sicer ne zdi smiseln, namen zakonodajalca pa je bil le malo verjetno takšen, kajti število lažnih dejanskih okoliščin samo po sebi nima vpliva tudi na intenzivnost zmote. Vodičar zato sprejme stališče, da bi v izogib dvomom veljalo zakonsko formulacijo spremeniti,¹¹² do tedaj pa je za kaznivost dejanja potrebno vztrajati pri pojavu množinske prepovedane posledice.

V konkretnem primeru gre sicer opozoriti na še posebej zanimivo dejstvo, da se obravnavana besedna zveza v zakonskem besedilu pojavlja v roditeljski obliki (»*dejanskih okoliščin*«), ki ne priča jasno o številu samostalnika ter pripadajočega pridevnika. Roditeljski sklon besedne zveze je namreč enak tako v primeru uporabe dvojine, kot množine, tj. »*dejanskih okoliščin*«. Jezikovna metoda nas zato pripelje do razlage, da so zakonski znaki izpolnjeni že v primeru, če kdo spravi drugega v zmoto z lažnim prikazovanjem in prikrivanjem dveh dejanskih okoliščin. Ker pa smo v konkretnem primeru v dvomu, ali je zakonodajalec uporabil dvojinsko ali množinsko obliko zakonskega znaka, bi bilo pravilneje zavzeti stališče, ki je v prid obdolžencu (*in dubio pro reo*), tj.

¹¹¹ Šepec v: Korošec, Filipčič, Zdolšek (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 2. KNJIGA (2019), str. 211-231.

¹¹² Vodičar v: Korošec, Filipčič, Zdolšek (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 2. KNJIGA (2019), str. 537-560.

da je kaznivo dejanje goljufije izvršeno ob lažnem prikazovanju ali prikrivanju vsaj treh dejanskih okoliščin, in ne le ene ali dveh.

4.3.10. Kaznivo dejanje zlorabe izvršbe

Določba II. odstavka 216. člena KZ-1 prepoveduje izigranje upnika za njegovo terjatev z dogovorom z »udeleženci« dražbe, torej prepovedano posledico opredeljuje v množinski, ne edninski obliki, četudi ta v slovenskem jeziku obstaja (»udeleženeec«).

Vodičar zgoraj povzeto zakonsko formulacijo označuje kot »nerodno« in ocenjuje, da bi smiselno in logično za kaznivost moral zadostovati že dogovor z enim udeležencem, saj se na dražbi nemalokrat (poleg storilca) zgolj eden ali dva dražitelja, v tem primeru pa konstrukcija dokončanega kaznivega dejanja niti pojmovno ne bi bila mogoča. Ne glede na navedeno se avtor zaveda, da bi takšna interpretacija nasprotovala načelu zakonitosti ter jezikovni razlagi, zato jo je potrebno zavrniti in sprejeti trenutno veljaven (ožji) domet inkriminacije, ki zahteva dogovor z vsaj tremi udeleženci dražbe, vse dokler zakonodajalec ne spremeni zakonskega besedila.¹¹³ Navedeni avtor je svoje stališče oprl na argumente, ki jim sledi tudi to magistrsko diplomsko delo, zato je njegovem mnenju mogoče pritrčiti.

4.3.11. Kaznivo dejanje oškodovanja upnikov

KZ-1 v 227. členu prepoveduje oškodovanje upnikov, pri čemer v zakonskem besedilu v I. in II. odstavku uzakonja prepovedano posledico povzročitve premoženjske škode »drugim upnikom« oziroma zahteva namen »zato da bi izigral in oškodoval upnike«. Omenjena zakonska znaka sta torej določena v množinski samostalniški obliki, čeprav je imel zakonodajalec na voljo tudi edninsko različico (»upnik«), pa je iz neznanega razloga ni uporabil.

Selinškova v zvezi z opisano problematiko ocenjuje, da se je določba 234. člena Kazenskega zakonika (KZ)¹¹⁴, ki danes ustreza inkriminaciji oškodovanja upnikov iz 227. člena KZ-1, osredotočala na preprečevanje povzročanja (velike) premoženjske škode, in ne na število oškodovanih upnikov. V posledici je po mnenju avtorice mogoče uporabiti sklepanje z večjega na manjše (*argumentum a maiori ad minus*) ter sprejeti razlago, da je kaznivo dejanje dokončano tudi v primeru oškodovanja enega ali dveh upnikov, ki jima je nastala (velika) premoženjska škoda.¹¹⁵ Enako se Jenull ob sklicu na Selinškovo ter na *argumentum a maiori ad minus* zavzema za razlago, da zadevna inkriminacija poudarja nastanek premoženjske škode kot prepovedane posledice, pri čemer število upnikov naj ne bi predstavljajo odločilnega elementa. Kaznivo dejanje je tudi po

¹¹³ Vodičar v: Korošec, Filipčič, Zdolšek (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 2. KNJIGA (2019), str. 619-628.

¹¹⁴ Kazenski zakonik (KZ), Uradni list RS, št. 95/04 – uradno prečiščeno besedilo.

¹¹⁵ Selinšek, Bele, Jakulin, Zagorac: GOSPODARSKO KAZENSKO PRAVO (2006), str. 285.

stališču omenjenega avtorja podano tudi v primeru, ko storilec povzroči premoženjsko škodo le enemu ali dvema upnikoma.¹¹⁶

Zgoraj povzeto interpretacijo določbe 227. člena KZ-1 pa kritizira Šepec, in sicer meni, da je sprejeta s pomočjo metod razlage, ki v kazenskem materialnem pravu niso (absolutno) uveljavljene. Konkretno je prepričan, da je *argumentum a maiori ad minus* v zvezi z interpretacijo množinske oblike prepovedane posledice uporabljen »izrazito sporno« in nepravilno, saj krši načelo *in dubio pro reo*. Povsem mogoča je namreč razlaga, da zakonodajalec kazenskopravno reakcijo pogojuje z večjim številom oškodovancev, medtem ko pravni red v primeru povzročitve škode zgolj enemu ali dvema upnikoma nudi le civilnopravno varstvo. Poleg navedenega Šepec opozarja, da sta zgoraj navedena avtorja s predstavljenimi rešitvijo posegla po razširjajoči uporabi teleološke razlagalne metode, kar ni v skladu z jezikovno razlago ter krši načelo zakonitosti.¹¹⁷

V zvezi s predstavljenima nasprotujočima si razlagama je potrebno pritrditi Šepcu, saj se njegovo stališče sklada s pogledom, ki ga zagovarja magistrsko diplomsko delo. Dodati pa velja, da Šepec pri obravnavi kaznivega dejanja po 227. členu KZ-1 (enako kot v okviru razprave o VI. odstavku 143. člena KZ-1)¹¹⁸ nasprotuje razširjajoči razlagi množinskih zakonskih znakov, medtem ko nasprotno stališče zavzema pri interpretaciji določb 186.¹¹⁹ in 187.¹²⁰ člena KZ-1, kjer mu za podanost kaznivega dejanja zadostuje pojav enega elementa množinske prepovedane posledice. Kot že omenjeno, pa za različno obravnavo množinskih znakov ne ponudi prepričljivih razlogov.

4.3.12. Kaznivo dejanje izdaje tajnih podatkov

KZ-1 v I. in II. odstavku 260. člena inkriminira različna izvršitvena ravnanja, povezana z izdajo »tajnih podatkov«, torej določa prepovedano posledico v množinski, in ne edninski obliki, čeprav jo slovenski jezik pozna. Nasprotno pa v III. in IV. odstavku istega člena določa zakonski znak »tajni podatek« v ednini. Kot že pojasnjeno v razdelku o kaznivem dejanju zlorabe osebnih podatkov ter kaznivem dejanju neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog, je v zvezi z nekonsistentnostjo zakonodajalca pri uporabi števila samostalnika ter pridevnika, celo v okviru istega člena, mogoče sprejeti dve razlagi, in sicer, da gre za zakonodajno napako ali pa za nenaključno uzakonitev različnih dometov inkriminacije.

¹¹⁶ Jenull v: Korošec, Filipčič, Zdolšek (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 2. KNJIGA (2019), str. 790-813.

¹¹⁷ Šepec: Množinski zakonski znaki v inkriminacijah kaznivih dejanj in pravljčna metoda argumentacije (2017), str. 10-13.

¹¹⁸ Glej razdelek 4.3.5.

¹¹⁹ Glej razdelek 4.3.7.

¹²⁰ Glej razdelek 4.3.8.

Pravna teorija glede množinske oblike prepovedane posledice iz I. in II. odstavku 260. člena ocenjuje, da skladno z načelom zakonitosti ne zadošča izdaja zgolj enega tajnega podatka (ne glede na njegovo pomembnost), pač pa se za obstoj kaznivega dejanja predpostavlja izdaja večjega številna tajnih podatkov.¹²¹ Opisanemu stališču je potrebno pritrčiti, saj sledi jezikovnemu pomenu množinskega zakonskega znaka in s tem dometa delikta ne razširja na edninsko posledico, ki je zakon ni inkriminiral.

4.4. Razlaga množinskih oblik prepovedane posledice v sodni praksi

V tem vsebinskem sklopu se magistrsko diplomsko delo ukvarja z analizo primerov iz domače sodne prakse, ki se dotikajo razlage prepovedanih posledic v množinski obliki.

Višje sodišče v Ljubljani se je ukvarjalo s poskusom kaznivega dejanja zlorabe izvršbe po drugem odstavku 216. člena¹²² v zvezi s 34. členom KZ-1. Iz obrazložitve drugostopenjske sodbe izhaja, da je obtožba obdolžencu očitala, da je poskusil z enim izmed treh udeležencev dražbe nepremičnine doseči dogovor ter s tem izigrati upnika. Sodišče prve stopnje je obdolženca s sodbo oprostilo obtožbe iz razlogov po 1. točki 358. člena ZKP z razlago, da dejanje, za katero je bil obtožen, po zakonu ni kaznivo dejanje. Sodišče je namreč ugotovilo, da mu je obtožba očitala poskus dogovora le z enim izmed treh dražiteljev, kar pa ne more pripeljati do prepovedane posledice, tj. do izigranja upnika z dogovorom z udeleženci dražbe. Okrajna državna tožilka je zoper povzeto sodbo vložila pritožbo, v kateri je trdila, da je obdolženec udeleženci dražbe ponudil plačilo zneska za odstop, s tem naj bi pa pričel z izvrševanjem zakonskega znaka dogovarjanja z udeleženci dražbe. Tožilka je v pritožbi navedla, da mu dogovora z dražiteljico ni uspelo skleniti, hkrati pa ni imel niti razloga za sklenitev dogovora s preostalimi udeleženci. Iz obrazložitve sodbe je izrecno razvidno, da tožilstvo obdolžencu ni očitalo poskusa dogovora s preostalimi udeleženci dražbe, pač pa zgolj z enim izmed treh dražiteljev. Tožilka je v pritožbi prepričana, da navedeno (tj. poskus dogovora zgolj z enim izmed udeležencev dražbe) res predstavlja oviro za dokončanje kaznivega dejanja, ne pa tudi za konstrukcijo poskusa. Drugostopenjsko sodišče je pritožbo okrajne države tožilke iz razloga neutemeljenosti zavrnilo in potrdilo sodbo sodišča prve stopnje. Pri tem je izpostavilo, da je obtožba obdolžencu očitala zgolj dogovor z enim izmed prisotnih dražiteljev na dražbi, kar pomeni, da je izostal bistven element dogovora z udeleženci dražbe. Iz sodbe pritožbenega sodišča nadalje izhaja, da mora biti v primerih, ko zakonski dejanski stan zajema množinsko obliko enega izmed zakonskih znakov, tudi v konkretnem opisu obdolžencu očitane dejanja uporabljena množina. Zgolj tako lahko govorimo o izpolnjevanju vseh zakonskih znakov kaznivega dejanja.¹²³

¹²¹ Valenčič, Pirc Musar v: Korošec, Filipčič, Zdolšek (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 3. KNJIGA (2019), str. 89-105.

¹²² Glej razdelek: 4.3.10.

¹²³ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani opr. št. VII Kp 39543/2016 z dne 24. 5. 2018.

V zvezi s povzeto sodno odločitvijo velja izpostaviti, da se končna rešitev zdi pravilna, zastavlja pa se vprašanje, ali je povsem dogmatično ustrezna tudi njena argumentacija. Ne gre namreč prezreti dejstva, da se je obdolžencu očital poskus izvršitve kaznivega dejanja zlorabe izvršbe, in ne njegovo dokončanje. Kot že obrazloženo, je o poskusu načeloma mogoče govoriti takrat, ko sta podani njegova objektivna in subjektivna plat, tj. začetek izpolnjevanja zakonskih znakov kaznivega dejanja in hkraten naklep storilca glede uresničitve prepovedane posledice. Četudi se na prvi pogled zdi, da je mogoče o poskusu razpravljati tudi v zvezi z inkriminacijami, ki imajo prepovedano posledico opredeljeno v množinski obliki, je potrebno na tem mestu ponovno opomniti na že zavzeto (nasprotno) stališče tega magistrskega dela. Na podlagi dosedanjih ugotovitev se naloga namreč zavzema za razlago, da je v primerih zakonodajalčeve rabe množinskih inkriminacij skladno z načelom zakonitosti potrebno zavrniti rabo instituta poskusa. Zaradi množinske formulacije določbe drugega odstavka 216. člena KZ-1 bi bilo torej v konkretnem primeru pravilneje, če bi naslovno sodišče obdolženca oprostilo očitkov po obtožbi z natančnejšim razlogovanjem, da v zvezi z navedenim kaznivim dejanjem razprava o poskusu niti pojmovno ni mogoča.

Četudi pa zavzamemo nasprotno stališče, da tudi inkriminacije z množinsko prepovedano posledico dopuščajo konstrukcijo poskusa, je potrebno opozoriti na naslednje. Iz obrazložitve zgoraj povzete sodbe izhaja, da je obdolženec poskušal doseči dogovor z eno izmed udeleženk dražbe, vendar pri tem ni bil uspešen. Tožilka je v pritožbi izrecno navedla, da obdolženec ni imel razloga za sklenitev dogovora z ostalimi prisotnimi dražitelji, niti mu tega ni očitala obtožba. Četudi bi torej držalo, da je obdolženec s poskusom dogovora pričel z izpolnjevanjem zakonskega znaka dogovarjanja z dražitelji, je v obtožbi evidentno izostal očitek subjektivne plati poskusa, tj. obdolženčev naklep za sklenitev dogovora z vsaj tremi udeleženci dražbe. Pravilen argument za izrek oziroma potrditev oprostilne sodbe torej v tem primeru ne bi bilo dejstvo, da v konkretnem opisu dejanja ni bila uporabljena množina (»*udeleženci dražbe*«), pač pa je o napačni formulaciji konkretnega dejanskega stanu mogoče govoriti iz drugih razlogov. Očitek poskusa izvršitve kaznivega dejanja zlorabe izvršbe bi bil namreč utemeljen kvečjemu v primeru, če bi iz konkretnega opisa dejanja izhajalo, da je obdolženec imel naklep doseči dogovor z (vsaj tremi) udeleženci dražbe, dejansko pa mu je uspelo doseči dogovor zgolj z enim. Ker pa tožilstvo v zadevnem primeru ničesar od navedenega obdolžencu ni očitalo, iz konkretnega opisa dejanja res niso izhajali zakonski znaki poskusa zlorabe izvršbe. Odločitev prvo- in drugostopenjskega sodišča je torej pravilna, niso pa povsem dogmatično ustrezni tudi razlogi, na podlagi katerih sta sodišči prišli do zaključka, da je obdolženca potrebno oprostiti očitkov po obtožbi v smislu 1. točke 358. člena ZKP. Primarno se magistrsko delo namreč zavzema za razlago, da je potrebno rabo instituta poskusa pri inkriminacijah z množinskimi prepovedanimi posledicami že *a priori* zavrniti, četudi pa bi zavzeli nasprotno stališče, bi bila zadevna obtožba neutemeljena iz razloga, ker je v konkretnem opisu dejanja izostal očitek storilčevega naklepa glede dogovora z (vsaj tremi) udeleženci dražbe.

Z obravnavo zakonskega znaka v množinski obliki in njegovo interpretacijo se je ukvarjalo Vrhovno sodišče RS tudi v zvezi z določbo drugega odstavka 244. člena KZ-1, ki zajema dikcijo *»kdor ponaredi vrednostne papirje [...] ali kdor take ponarejene vrednostne papirje uporabi kot prave ali jih s tem namenom pridobi«*. Obsojenčevi zagovorniki so ob dejstvu, da je obsojenec uporabil le en ponarejen vrednosti papir, zatrjevali, da s tem ni izpolnil zakonskih znakov kaznivega dejanja uporabe ponarejenih vrednostih papirjev. Vrhovno sodišče RS jim je pritrdilo, da opis kaznivega dejanja res govori o vrednostih papirjih v množinskih obliki, vendar je pri tem opozorilo, da je potrebno poleg jezikovne razlagalne metode uporabiti tudi ostale, posebej teleološko razlago. Ker zadevna inkriminacija varuje gospodarstvo Republike Slovenije,¹²⁴ je Vrhovno sodišče RS mnenja, da že uporaba enega ponarejenega vrednostnega papirja (zlasti če je ta visoke vrednosti), predstavlja motnjo v gospodarstvu. Skladno z logično razlago zato za dokončanje kaznivega dejanja po drugem odstavku 244. člena KZ-1 zadostuje že uporaba enega vrednostnega papirja kot pravega.¹²⁵ O povzeti odločitvi Vrhovnega sodišča RS se je potrebno izreči kritično. Sodišče je namreč v svoji argumentaciji zavrnilo strogo jezikovno razlago množinskega zakonskega znaka ter svoje naziranje oprlo na teleološko in logično razlago. Kot že večkrat problematizirano, je takšna odločitev v grobem neskladju z načelom zakonitosti in predstavlja arbitrarno sodno širjenje dometa delikta s pomočjo nedopustnih razlagalnih metod.

V zvezi z razlago prepovedane posledice v množinski obliki velja opozoriti še na drugo odločbo Vrhovnega sodišča RS, v kateri se je ukvarjalo z (v času izvršitve kaznivega dejanja veljavno) določbo prvega odstavka 324. člena KZ-1, ki je zajemal zakonski znak *»ogrozi življenje ali telo sopotnikov ali drugih navzočih udeležencev cestnega prometa«*. Vrhovno državni tožilec je v zahtevi za varstvo zakonitosti opozoril, da je bil obsojenec spoznan za krivega izvršitve navedenega kaznivega dejanja kljub temu, da je ogrozil življenje in telo le ene osebe. Po tožilčevem mnenju pa zaradi opisanega niso izpolnjeni vsi znaki očitane kaznivega dejanja. Vrhovno sodišče RS je argumentacijo vložnika zavrnilo in pojasnilo, da je namen sankcioniranja predrzne vožnje v varovanju slehernega (tudi posameznega) udeleženca cestnega prometa, zato za dokončanje omenjenega kaznivega dejanja *»zadošča že konkretna ogrožitev življenja ali telesa enega udeleženca cestnega prometa oziroma sopotnika v vozilu storilca kaznivega dejanja«*.¹²⁶ Povzeto stališče je izrazito sporno iz istih razlogov, kot navedeno pri kritiki zgornje odločitve Vrhovnega sodišča RS. Tudi v obravnavanem primeru je sodišče namreč svojo razlago oprlo na teleološko metodo, s katero je samovoljno saniralo tog značaj semantične razlage in preprosto prezrlo jezikovni pomen besednih znakov.

Poleg navedenih odločitev je v praksi Vrhovnega sodišča RS mogoče najti še odločbo s področja prekrškovnega prava (kot dela kaznovalnega prava), ki obravnava rabo zakonskega znaka v

¹²⁴ Selinšek: KAZENSKO PRAVO, SPLOŠNI DEL IN OSNOVE POSEBNEGA DELA (2007), str. 405.

¹²⁵ Sodba Vrhovnega sodišča RS opr. št. I Ips 56249/2011 z dne 12. 3. 2015.

¹²⁶ Sodba Vrhovnega sodišča RS opr. št. I Ips 97490/2010 z dne 31. 1. 2014.

množini. Zakon o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1)¹²⁷ namreč v I. in II. odstavku 8. člena določa: »kdor [...] moti mir ali počitek ljudi«, zato je vrhovni državni tožilec v zahtevi za varstvo zakonitosti zatrjeval, da obravnavan prekršek ni podan, ker je storilka kršila mir in počitek le ene osebe. Podobno kot v že povzetih odločbah, pa je Vrhovno sodišče tudi v tem primeru zavzelo stališče, da je tožilčeva argumentacija podprta zgolj v jezikovno razlago množinskega zakonskega znaka, ne pa tudi npr. z logično in namensko. Vztrajanje pri rešitvi, ki jo ponuja jezikovna razlaga se zato po oceni Vrhovnega sodišča RS izkaže za preozko. V skladu z logično in namensko razlago, ki jima je potrebno dati prednosti, pa je jasno, da je zakonski znak izpolnjen že v primeru, ko storilec moti mir ali počitek ene osebe.¹²⁸ Tudi predstavljeno stališče kaže na veliko nerazumevanje razsežnosti načela zakonitosti, ki je uveljavljeno tudi v prekrškovnem pravu, toliko strožje pa se njegove zahteve kažejo na področju kazenskega prava, posebej pri opredeljevanju zakonskih znakov kaznivih dejanj. Bistveno pa je, da je Vrhovno sodišče RS tudi v zadnjem primeru naklonilo prednost logični in teleološki razlagi pred jezikovno, s tem pa je zanikalo njeno temeljno vlogo in prezrlo pravilo, da s pomočjo drugih metod razlage ni dopustno prestopiti zunanje meje jezikovnega sporočila.

Vsled navedenega je mogoče zaključiti, da je domača sodna praksa v zvezi z iskanjem pravega pomena oziroma v zvezi z razlago prave vsebine množinskih oblik prepovedane posledice (v inkriminacijah) izrazito skopa, nerazvita ter nekonsistentna. Mogoče je trditi, da opravljena analiza kaže, da sodišča (prav tako pa stranke) ob razlagi množinskih zakonskih znakov njihovo specifično (množinsko) naravo najverjetneje preprosto spregledajo ter kar za samoumevno smatrajo, da je kaznivo dejanje s tovrstno formulacijo podano že ob pojavu posledice v edninski razsežnosti. Posebej problematično pa je dejstvo, da je celo Vrhovno sodišče RS (kot varuh zakonitosti in pravne varnosti v državi) v vseh izmed predstavljenih odločb prednostni pomen naklonilo ravnemu ekstenzivni teleološki razlagi pravnega pravila, s katero je vehementno prestopilo (jezikovni) domet uzakonjenih inkriminacij. Ob tem dejstvu pa ni odveč opozoriti na resno potrebo po ponovni zakonodajni presoji ter poglobljenem prevpraševanju o ustreznosti rabe zakonskih znakov v množinski obliki. Zakonodajalec namreč s tovrstno zakonodajno tehniko sodni veji oblasti (evidentno) široko odprta vrata k sprejemanju odločitev, ki so ustavno neskladne.

4.5. Mogoči pristopi k razlagi množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah

Na podlagi analize teoretičnih izhodišč ter pogledov sodne prakse na razlago prepovedanih posledic v množinski obliki je mogoče identificirati tri različne skupine mogočih pristopov k problemu.

Prvo je stališče, ki ga zagovarja pretežni del avtorjev Velikega znanstvenega komentarja posebnega dela KZ-1, sledi pa mu tudi predmetna magistrska diplomska naloga, in sicer, da je potrebno

¹²⁷ Zakon o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1), Uradni list RS, št. 70/06.

¹²⁸ Sodba Vrhovnega sodišča RS opr. št. IV Ips 61/2015 z dne 20. 10. 2015.

množinske zakonske znake razlagati ob doslednem spoštovanju načela zakonitosti v kazenskem pravu ter v okviru njihovega besednega pomena, pri čemer ni dopustno poseči po drugih razlagalnih metodah, ki bi domet inkriminacije (lahko) širile onkraj teh meja. Navedeno konkretno pomeni, da mora izvršitveno ravnanje v primerih, kjer se v zakonskem besedilu pojavlja prepovedana posledica v množinski obliki, izpolniti množinsko posledico, medtem ko pojav prepovedane posledice zgolj v ednini ne zadostuje za kaznivost (po mnenju magistrske naloge pa slednje ne zadostuje niti za konstrukcijo poskusa).

Kontradiktorno stališče v pravni teoriji zagovarja Selinškova, v okviru komentarja 227. člena KZ-1 pa se ji pridružuje Jenull. Navedena avtorja se ob sklicevanju na objekte kazenskopravnega varstva, ki jih inkriminacija zadeva, zavzemata za razlago, da za podanost kaznivega dejanja zadostuje že ravnanje zoper en element množinske prepovedane posledice. Dejstvo, da takšna rešitev sicer presega jezikovni pomen pravnega pravila, opravičujeta s sklicevanjem na druge razlagalne metode, ki po oceni magistrske naloge v kazenskem pravu niso (neomejeno) uveljavljene, zato je njuno stališče vprašljivo. Podobno naziranje je (praktično brez izjeme) zaznati tudi v praksi Vrhovnega sodišča RS. Na podlagi predstavljenih sodnih odločb je namreč mogoče skleniti, da sodišče strogo jezikovno sporočilo množinskega zakonskega znaka navadno brezbrizno preseže s sklicevanjem na logično in teleološko metodo, pri čemer spregleda, da s tovrstnim ravnanjem stopi v čevlje zakonodajalca ter sprejme arbitrarno odločitev, ki je izrazito v škodo obdolženca.

Tretji ter hkrati edinstven pristop k interpretaciji množinskih prepovedanih posledic pa, kot omenjeno, ubere Šepec. Slednji ocenjuje, da pri razlagi množinskih oblik prepovedane posledice ni mogoče sprejeti univerzalnega pristopa, pač pa inkriminacije, kjer se naveden fenomen pojavlja, razvršča v tri skupine. Šepec pojasnjuje, da prvi konstrukt predstavljajo inkriminacije, kjer bi bilo vztrajanje pri množinskosti posledice nelogično, predvsem pa neuporabno v praksi (npr. II. odstavek 187. člena). V drugo skupino (npr. I. odstavek 187. člena KZ-1) razvršča kazniva dejanja, pri katerih lahko s pomočjo sistematične, teleološke in racionalne razlage sklepamo, da zakonodajalec ob površni zakonodajni dejavnosti ni zasledoval inkriminacije množinskega pojava, zato se (enako kot pri prvem konstrukt) zavzema za razlago, da za kaznivost zadostuje ravnanje zoper enega izmed elementov množine. Zgolj v zvezi s tretjo skupino (npr. VI. odstavek 143. člena KZ-1) pa se Šepec zavzema za rešitev, ki je skladna z načelom zakonitosti in jezikovno razlago ter jima kljub ugotovljeni absurdnosti ne odreka veljave oziroma (za razliko od prvih dveh konstruktov) ne zahteva, da se morata umakniti zahtevam po smiselnosti, logičnosti in uporabnosti pravnih pravil v praksi.¹²⁹ Kot že omenjeno, pa se zdi Šepčev pristop nekoliko nepodkrepljen, saj ne ponudi prepričljivih razlikovalnih elementov, ki bi utemeljevali neenotno razlago istega pojava ter opravičevali spoštovanje načela zakonitosti mestoma v manjši, mestoma pa v absolutni meri.

¹²⁹ Šepec: Množinski zakonski znaki v inkriminacijah kaznivih dejanj in pravljica metoda argumentacije (2017), str. 10-13.

4.6. Primerjalnopravna analiza rabe množinskih oblik prepovedane posledice

Magistrska naloga se v tem delu (zaradi omejitve obsega zgolj ilustrativno) ukvarja s primerjalnopravno analizo rabe množinskih oblik prepovedane posledice v tujih, slovenskemu sistemu sorodnih kazenskopravnih ureditvah. V nadaljevanju delo predstavlja nekatere inkriminacije v srbskem in hrvaškem kazenskopravnem zakoniku, ki ustrezajo že predstavljenim kaznivim dejanjem iz slovenske ureditve, pri katerih se pojavljajo množinski zakonski znaki, in ugotavlja, kakšno ureditev sta v istih primerih sprejela tuja zakonodajalca.

Srbski Krivični zakonik¹³⁰ (v nadaljevanju: srbski Kazenski zakonik) v okviru I. odstavka 139. člena ureja kaznivo dejanje, ki ustreza že obravnavanemu kaznivemu dejanju kršitve nedotakljivosti stanovanja iz I. odstavka 141. člena KZ-1.¹³¹ V okviru omenjene določbe je slovenski zakonodajalec kot zakonski znak določil »*zaprte prostore*« v množinski obliki, primerjalnopravna analiza pa pokaže, da se enak znak pojavlja tudi v srbskem Kazenskem zakoniku, ki prepovedano posledico opredeljuje kot neupravičen vstop v »*tude zatvorene prostore*« (tj. tuje zaprte prostore v množini, četudi srbski jezik pozna edninsko alternativno navedene besedne zveze »*tudi zatvoreni prostor*«). Za razliko od slovenske in srbske ureditve, ki torej v okviru obravnavane inkriminacije opredeljujeta prepovedano posledico v množinski obliki, pa se je hrvaški zakonodajalec v okviru iste inkriminacije ter istega zakonskega znaka odločil za rabo ednine. Hrvaški Kazneni zakon¹³² (v nadaljevanju: hrvaški Kazenski zakonik) v I. odstavku 141. člena namreč govori o neupravičenem vstopu v »*tudi zatvoreni prostor*« (tj. tuj zaprt prostor), torej mu za dokončanje brez dvoma zadostuje pojav prepovedane posledice v ednini, saj je slednje določil že na jezikovni ravni.

Nadalje se po pregledu srbskega in hrvaškega Kazenskega zakonika izkaže, da v okviru kaznivega dejanja, ki ustreza inkriminaciji zlorabe osebnih podatkov iz 143. člena KZ-1, enako kot slovenski zakonodajalec,¹³³ kot prepovedano posledico opredeljujeta pojem osebnih podatkov v množini (tako srbski, kot hrvaški Kazenski zakonik v okviru določb 146. člena). Obe tuji zakonodaji uporabljata samostalnik »*podatke*« oziroma besedno zvezo »*osobne podatke*« v množinski obliki, čeprav poznata tudi njune edninske ustreznice, zato se tudi v okviru obravnavanih določb tuje kazenskopravne ureditve odpira vprašanje, ali predstavljata zakonodajno napako, ali je pravodajalec dejansko zasledoval (le) inkriminacijo množinske prepovedane posledice.

¹³⁰ Krivični zakonik, Sl. glasnik RS br. 85/2005, 88/2005 - ispr., 107/2005 - ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 in 35/2019.

¹³¹ Glej razdelek 4.3.4.

¹³² Kazneni zakonik, NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19.

¹³³ Glej razdelek 4.3.5.

Enako kot KZ-1 pri opredelitvi kaznivega dejanja goljufije v I. in IV. odstavku 211. člena uporablja pojem »*dejanskih okoliščin*« v množini, sta tudi srbski (v 236. členu srbskega Kazenskega zakonika govori o lažnem prikazovanju ali prikrivanju »*činjenica*«, tj. dejstev v množini) in hrvaški zakonodajalec (v 208. členu hrvaškega Kazenskega zakonika prepoveduje lažno prikazovanje ali prikrivanje »*činjenica*«, in ne »*činjenice*« v ednini) kot prepovedano posledico določila množinski pojav, čeprav oba jezika poznata različico te besede v edninski obliki.

Kot doslej že večkrat pojasnjeno, magistrsko diplomsko delo glede pravilne razlage množinskih prepovedanih posledic v slovenskem kazenskopravnem sistemu zavzema stališče, da mora biti za izvršitev takšnega kaznivega dejanja podano prepovedano stanje v množinski razsežnosti. V srbski in hrvaški literaturi ter sodni praksi na temo pravilne razlage množinskih zakonskih znakov ni zaslediti nobene razprave. Vseeno pa je mogoče trditi, da je enaka rešitev, kot v slovenski ureditvi, pravilna tudi v primerih množinske rabe v srbskem in hrvaškem kazenskem pravu. Obe zakonodaji (srbski Kazenski zakonik v 1. členu, hrvaški Kazenski zakonik pa v 2. členu) opredeljujeta načelo zakonitosti z enakimi elementi, kot jih ureja slovenski kazenskopravni sistem. Glede na navedeno je zato mogoče sprejeti sklep, da je raba množinskih oblik prepovedanih posledic tudi v srbskem in hrvaškem kazenskem pravu (iz istih razlogov, kot v slovenskem kazenskopravnem sistemu) sporna z vidika načela zakonitosti, pri njihovi razlagi pa je potrebno vztrajati pri semantičnemu pomenu množinskih zakonskih znakov in zavrniti uporabo razširjajoče razlage, ki jezikovno mejo teh znakov utegne prestopiti.

5. ZAKLJUČEK

Kot izpostavljeno v uvodnem delu, se magistrsko diplomsko delo skozi obravnavane vsebinske sklope osredotoča na vprašanje, kakšna je pravilna razlaga množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah, razpravlja, ali je navedena zakonodajna tehnika sporna v razmerju do zahtev načela zakonitosti v kazenskem pravu, ter išče morebitne rešitve, s katerimi bi bilo mogoče obravnavano zakonodajno nedoslednost odpraviti.

Naloga v zvezi s prvim vprašanjem zavzema stališče, da je pravo vsebino množinske prepovedane posledice v inkriminacijah potrebno iskati v razlagi, ki jo podpira jezikovna metoda. Navedeno pomeni, da mora storilec za podanost tovrstnega kaznivega dejanja izpolniti prepovedano posledico v množinski razsežnosti, medtem ko je v primeru, da njegovo ravnanje učinkuje zgolj zoper en element množinske inkriminacije, potrebno zavrniti celo vsakršno razpravo o poskusu izvršitve kaznivega dejanja. Nadalje magistrsko diplomsko delo ugotavlja, da je raba množinskih znakov v kazenskem pravu sporna z vidika zahteve po najvišji stopnji določenosti kazenskopravnih inkriminacij, saj uporaba različnih metod razlage povprečnemu naslovniku ne omogoča enoznačnega spoznanja prave vsebine določbe, pač pa ga pušča v precepu, kje je meja še dopustnega ravnanja oziroma do kod sega domet neke inkriminacije. Hkrati zakonodajalec z rabo množinske oblike prepovedane posledice v inkriminacijah na pravosodje prelaga (točno) opredelitev zakonskih znakov kaznivega dejanja ter sodnim organom na dejanski ravni omogoča *ex post facto* inkriminacijo ravnanj, ki kot taka niso tudi vnaprej opredeljena v pisnem zakonu. Vsled tega magistrska naloga ugotavlja, da raba množinskih zakonskih znakov (lahko) nasprotuje elementom načela zakonitosti v kazenskem pravu, in sicer zahtevam po *lex scripta*, *lex certa*, *lex praevia* ter *lex stricta*.

Poleg navedenega velja izpostaviti, da pojav množinskih oblik prepovedane posledice v inkriminacijah najverjetneje izhaja iz slogovnih lastnosti slovenskega jezika, ki ob opisovanju potencialnega bodočega primera navadno posega po rabi jezikovnih elementov v množinski obliki. Kljub temu pa slogovni razlogi nikakor ne opravičujejo tudi nepremišljene rabe množine ob opredeljevanju kaznivih dejanj. Množinske oblike prepovedanih posledic torej najverjetneje predstavljajo intelektualno površno napako zakonodajalca, ki ob snovanju zakonskega besedila brez dvoma ni predvidel tudi vseh mogočih zapletov tovrstne formulacije. Zato je zakonodajni organ potrebno pozvati k podrobni analizi posebnega dela KZ-1 ter k slovnični izjasnitvi glede razsežnosti prepovedanih posledic v okviru posameznih deliktov. Z drugimi besedami, na zakonodajalca je potrebno nasloviti zahtevo, da že na jezikovni ravni (po potrebi z rabo izrecne označitve števila nekega pojava) nedvoumno določi, v katerih primerih (zares) inkriminira izključno pojav dvojninske ali množinske prepovedane posledice (kot to npr. jasno sporoča v okviru I. odstavka 199. člena KZ-1, ki določa, da kaznivo dejanje zaposlovanja na črno izvrši, kdor zaposli »*dva ali več delavcev*« in jih ne prijavi za ustrezno zavarovanje). Hkrati pa je na mestu pobuda, da v preostalih primerih,

kadar je zakonodajalčev dejanski namen tudi inkriminacija edninskega pojava, po izvedbi ustreznega zakonodajnega postopka in po razpravi o legitimni utemeljenosti morebitne razširitve dometa inkriminacije, preoblikuje množinske zakonske znake v njihovo edninsko alternativo. Zgolj na opisan način bo zakonodajni organ namreč sodni veji oblasti podal jasno navodilo, katera dejanja z zakonom opredeljuje kot kazniva, in katera ne, s tem pa bo preprečil morebitno arbitrarno presojo in sprejemanje nevzdržnih odločitev, ki utegnejo biti obdolžencu v škodo.

6. SEZNAM LITERATURE

6.1. Monografije

- Accetto, Matej; Pavčnik, Marijan; Novak, Aleš; Zadavec, Mojca: (USTAVNO)SODNO ODLOČANJE, GV Založba, Ljubljana 2013.
- Ambrož, Matjaž: KAZNIVO DEJANJE IN NJEGOVE VREDNOSTNE PRVINE, Inštitut za kriminologijo, Ljubljana 2007.
- Avbelj, Matej *et. al.*: KOMENTAR USTAVE REPUBLIKE SLOVENIJE: DOPOLNITEV KOMENTARJA - A (ur. Šturm, Lovro), Fakulteta za državne in evropske študije, Ljubljana 2011.
- Bavcon, Ljubo; Šelih, Alenka; Korošec, Damjan; Ambrož, Matjaž; Filipčič, Katja: KAZENSKO PRAVO, SPLOŠNI DEL (6. IZDAJA), Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana 2014.
- Beccaria, Cesare; Bavcon, Ljubo; Korošec, Damjan: O ZLOČINI IN KAZNIH. DVA GOVORA O SPLOŠNIH NAČELIH KRIMINALNEGA PRAVA IN NJEGOVI LITERARNI ZGODOVINI, Cankarjeva založba, Ljubljana 2002.
- Bele, Ivan; Šepec, Miha: PRAKTIKUM ZA KAZENSKO MATERIALNO PRAVO, Evropska pravna fakulteta, Nova Gorica 2011.
- Deisinger, Mitja: KAZENSKI ZAKONIK 2017, POSEBNI DEL S KOMENTARJEM, SODNO PRAKSO IN LITERATURO, Poslovna založba MB, Maribor 2017.
- Feuerbach, Paul Johann Anselm: LEHRBUCH DES PEINLICHENRECHTS, Heyer, Giessen 1801.
- Korošec, Damjan; Filipčič, Katja; Zdolšek, Stojan (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 1. KNJIGA, Uradni list Republike Slovenije in Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana 2018.
- Korošec, Damjan; Filipčič, Katja; Zdolšek, Stojan (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 2. KNJIGA, Uradni list Republike Slovenije in Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana 2019.
- Korošec, Damjan; Filipčič, Katja; Zdolšek, Stojan (ur.): VELIKI ZNANSTVENI KOMENTAR POSEBNEGA DELA KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1), 3. KNJIGA, Uradni list Republike Slovenije in Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana 2019.
- Kušej, Gorazd: UVOD V PRAVOZNANSTVO (5. izdaja), Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana 1976.
- Novoselec, Petar: OPĆI DIO KAZNENOG PRAVA, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb 2004.

- Novoselec, Petar; Bojanić, Igor: OPĆI DIO KAZNENOG PRAVA, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 2013.
- Pavčnik, Marijan: ARGUMENTACIJA V PRAVU (3. izdaja), GV Založba, Ljubljana 2013.
- Pavčnik, Marijan: TEORIJA PRAVA (2. izdaja), Cankarjeva založba, Ljubljana 2001.
- Pavčnik, Marijan: TEORIJA PRAVA (5. izdaja), GV Založba, Ljubljana 2015.
- Roxin, Claus: STRAFRECHT: ALLGEMEINER TEIL. BD. 2, BESONDERE ERSCHEINUNGSFORMEN DER STRAFTAT, C. H. Beck, München 2003.
- Selinšek, Liljana: KAZENSKO PRAVO, SPLOŠNI DEL IN OSNOVE POSEBNEGA DELA, GV Založba, Ljubljana 2007.
- Selinšek, Liljana; Bele, Ivan; Jakulin, Vid; Zagorac, Dean: GOSPODARSKO KAZENSKO PRAVO, GV Založba, Ljubljana 2006.

6.2. Zborniki člankov

- Pavčnik, Marijan: Nullum crimen sine lege certa, v: SKORAJ STOLETJE PROFESORJA LJUBA BAVCONA : PARVUS LIBER AMICORUM, Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, Ljubljana 2014, str. 190-205.

6.3. Revije in druge periodične publikacije

- Hribar, Nataša: Ednina, dvojina ali množina?, v: Pravna praksa, 29 (2010) 9, str. 31.
- Hribar, Nataša: Števnost in neštevnost samostalnikov, v: Pravna praksa, 34 (2015) 3/4, str. 43.
- Korošec, Damjan: Pregled temeljnih teoretskih problemov posebnega dela KZ-1, v: Podjetje in delo, 44 (2018) 6-7, str. 1091-1101.
- Korošec, Damjan; Valenčič, Boštjan: Dogmatika kaznivega dejanja prenašanja nalezljivih bolezni po 177. členu KZ-1, v: Pravosodni bilten, 39 (2018) 1, str. 139-150.
- Korošec, Damjan; Vodičar, Aleš: Prepovedana tvorba živih bitij v KZ-1, v: Odvetnik: glasilo Odvetniške zbornice Slovenije, 18 (2017) 4, str. 8-12, 83.
- Pavčnik, Marijan: Ustavnoskladna razlaga (zakona), v: Pravnik, 129 (2012) 7-8, str. 497-524, 632-635.
- Sovdat, Jadranka: O knjigi (Ustavno)sodno odločanje, v: Pravnik 69 (2014) 3/4, str. 267-280, 289-290.

- Šepec, Miha: Analiza in dileme kaznivega dejanja proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, v: *Pravnik*, 73 (2018) 1/2, str. 101-133, 143-144.
- Šepec, Miha: Kolektivno kaznivo dejanje – teoretična dilema v slovenski kazenski teoriji in praksi, v: *Pravna praksa*, 36 (2017) 30/31, str. 6-8.
- Šepec, Miha: Množinski zakonski znaki v inkriminacijah kaznivih dejanj in pravljica metoda argumentacije, v: *Pravna praksa*, 36 (2017) 43, str. 10-13.
- Šepec, Miha: Načelo zakonitosti v kazenskem pravu, v: *Pravnik*, 74 (2019) 7/8, str. 479-501, 519-520.
- Šepec, Miha: Novo kaznivo dejanje objave posnetkov ali sporočil s seksualno vsebino (»maščevalna pornografija«) - kritična analiza in dileme, v: *Pravosodni bilten*, 38 (2017) 3, str. 51-67.
- Šošić, Miha: Kolektivno kaznivo dejanje, v: *Pravna praksa*, 32 (2013) 13, str. 18-19.
- Valenčič, Boštjan: Prepovedana posledica ali objektivni pogoj kaznivosti pri izbranih inkriminacijah, v: *Podjetje in delo*, 44 (2018) 6-7, str. 1123-1136.
- Varanelli, Luigi: (Ustavno)sodno odločanje, v: *Pravna praksa: časopis za pravna vprašanja*, 32 (2013) 39, str. 30-31.